

ONZE VOGELS

4te jaargang no. 5, mei 1980

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

copy

Vogel

DAGELIJKS BESTUUR N.B.v.V.

Voorzitter: A. van Liempd, Rubensstraat 17, 4812 AK Breda, telefoon (076) 13 61 37.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71, 3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44, 4621 AT Bergen op Zoom.
2e Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39, 7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Commissaris: D.J. van der Molen, Esschingstraat 80, 7721 XD Daifsen, telefoon (05293) 12 57.

DISTRICTSVOORZITTERS

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a, 9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8, 8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126, 7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41, 7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: D.J. Prinsen, Berkenlaan 132, 7064 HT Silvolde, telefoon (08350) 53 14.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13, 3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: A.J.F. Lammerse, Oude Kruisweg 104, 2142 EH Cruquius, telefoon (023) 28 59 06.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk, Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag, telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4, 4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg, Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide, telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2, 5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29, 5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden, telefoon (05100) 6 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel, telefoon (04116) 7 45 29.
Zangkanaries:
Mevr. C. v.d. Toorn, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag, telefoon (070) 55 98 14.

BONDSBUREAU N.B.v.V.

Aletta Jacobsstraat 4, postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom, gironummer 1148324, telefoon (01640) 3 50 07. Geopend: 08.00 - 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ABONNEMENTEN

Bij vooruitbetaling.

Binnenland / 27,50 per jaar, bij vooruitbetaling op onze giro 1148324. **Buitenland** / 37,50 per jaar, per luchtpost extra tarief volgens PTT-kosten.

België: 400 Bfr per jaar, bij vooruitbetaling op rekening nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Opgave abonnement bij het Bonds bureau, Bergen op Zoom.

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Wie als lid van de N.B.v.V. wenst toe te treden, verzucht schriftelijk tot de secretaris van een in zijn plaats van inwoning gevestigde afdeling.

ADRESSEN SPECIAALCLUBS N.B.v.V.

Nederlandse Zebravinkenclub

Secretaris: J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88, 3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18.
Penningmeester: P. Broers, Europalaan 76, 5283 AP Boxtel, telefoon (04116) 7 21 96.
Postgiro 3541696 t.n.v. penningm. NZC te Boxtel
Contributie / 20,— per jaar. Entree / 5,—.

Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries

Secretaris: W. de Vries, Vleugel 3, 3173 RE Poortugaal, telefoon (010) 38 27 43.
Penningmeester: L.J.G. Rovers, W.H. Jordaansingel 40, 7481 GP Haaksbergen, telefoon (05427) 28 24.
Giro t.n.v. de postuurkanarieclub nr. 1667906.
Contributie / 20,— per jaar. Entree / 5,—.

Speciaalclub Eur. vogels en hun hybriden

Secretaris: S.A. van Dongen, Schimmelpenninckstraat 17, 5037 RT Tilburg, telefoon (013) 67 25 05.
Penningmeester: G.F. Jansen, Fresiastraat 15, 3742 TK Baarn, telefoon (02154) 1 83 34.
Giro 3158484 t.n.v. Spec. cl. Eur. Vogels.
Contributie / 20,— per jaar. Entree / 5,—.

Speciaalclub van insekten- en vruchtenetende vogel

Secretaris: H. Kehl, Plein 1953, nr. 144, 3086 EK Rotterdam, telefoon (010) 80 28 54.
Penningmeester: E. Zehnpfenning, Acaciaaan 8, 3741 WC Baarn, telefoon (02154) 1 20 07,
giro 2625815, t.n.v. penn. speciaalclub.
Contributie / 25,— per jaar. entree / 5,—.

Japanse Meeuwenclub

Secretaris: A. Kok, Pals 29, 6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Penningmeester: W.A.M. Berns, Kerkallee 91, 6882 AP Velp, Gld., telefoon (085) 61 96 28.
Rek.nr. 30.39.88.207 Rabobank, Velp.
t.n.v. Penningmeester J.M.C.
Contributie / 15,— per jaar. Entree / 5,—.

Parkieten Speciaalclub van Gras- en Grote parkiete

Secretaris: J. M. Lupsan, Mosterdhof 168, 6931 AS Westervoort, telefoon (08303) 87 80.
Penningmeester J. Versluis, Kat. Lagedijk 133b, 3081 ZP Rotterdam, telefoon (010) 84 11 86
Postgiro nr. 3587100 t.n.v. Penn.: Parkieten Speciaal Club.
Entree / 5,—.
Inlichtingen, opgave nieuwe leden en betaling contributie uitsluitend aan bovenstaande adressen.

Vogels

ISSN 0030-3224

BLAD VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
hr. Walraven

redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent alleen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of afdeelen daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — moet een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere verlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

VRAAG EN AANBOD

LEURKANARIES aan: W.C. Oonk, Bergweg 37, 242 EP Lochem.

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, v.d. Duin van Laasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 322 LK Leiden.

RASPARKIETEN aan: H.W.J. v.d. Linden, verbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN TROPEN-ASTAARDEN aan: J. van Strien, Odaanstraat 8, 9254 CM Hardegarijp.

ROTE PARKIETEN, EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN aan: D.A. Duivis, t. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

PROVINCIALE VOGELS aan: H. Kehl, Plein 1953 nr. 144 086 EK Rotterdam.

POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools, Molenveg 9, 4505 PM Zuidzande.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 23 juni 1980

IN DIT NUMMER

	pag.
Kweken met grijze roodstaartpapegaaien	196
De opaalkanaries II	199
De zwartmasker roodbekwever	200
Met het oog op vaderdag	203
Kweekervaringen met diverse spreuwensoorten	204
Endoparasieten bij in het wild levende vogels	206
Pietpraat over postuurkanaries 3	209
Het kweken met Europese vogels	210
N.B.v.V. Boekenservice	211
Vogelkinderen en hun ouders	212
Diamantvinken	213
Ongewenste indringers	215
Aminozuren	215
Vetstof en pigmentkanaries	216
Voor de beginnende zebra vinken liefhebber	218
Voorjaarsbeurt gazon	220
Kleine leeuwebek	221
Verrijking is verarming	222
De volière van de maand	224
Exotische vogels als huisdieren JA of NEE	226
In de naam van	228
Korte berichten	231
Het baardmannetje	232
Vraag en Aanbod	234
Boekenservice	238

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Sluis	202
CéDé	208
Fauna Lux, van 't Hart	219
Theiling, Dinxperlo	225
Conditio, 't Holthoes	227
Kasper	230
Bird-Love	233
Sabri Pet Supplies	234
Fauna metaalwaren	235
Fauna	236
V.V.R. Vogelvoederfabriek, P. Klomp b.v.,	
W. Rouppe van der Voort	237
Henk van Os, Adgefo, 404	238
F. Thijssen, Rein v.d. Veen, Orni-Mondo,	
Animali, L.S.M.	239
Witte Molen	240

Foto voorplaat: Grijze roodstaartpapegaai
Vogelpark Walsrode/Horst Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

Tekst: Cees van Berkel
Fotografie: Vogelpark
Walsrode/Horst Müller
en Harry Lacey

kweken met grijze roodstaart- papegaaien

We praten nog steeds over de grijze roodstaartpapegaai als solitair, als eenling gehouden. Over het op die wijze van vogels houden, lopen de meningen uiteen. Kurt Kolar schrijft in 'Het leven der dieren' van Prof. Dr. B. Grzimek dat het houden van een enkele papegaai niets anders is dan onbedoelde dierenkwellerij. Alle papegaaien zijn van nature min of meer sociale dieren. Een vogel die vanaf het moment dat hij vliegvlug wordt, zonder gezelschap van een soortgenoot gehouden wordt, ontwikkelt een bijzonder nauwe band met de mens. Juist wanneer zo'n vogel dan

De grijze roodstaartpapegaai is voor u beslist geen onbekend. Waarschijnlijk wordt deze vogel wel het meest gehouden en niet alleen in Nederland en België, maar overal ter wereld.

Hun spreektalent is het grootst van alle vogels. Je zou zelfs van een intelligent dier kunnen spreken. Daarom en ook omdat ze vaak zeer vertrouwelijk worden, is het een graag gewilde huisgenoot. Voor jonge vogels kunnen snel tam en tegenover hun verzorger(ster) er afhankelijk worden.

Eeuwen geleden heeft men deze eigenschappen al onderkend en de grijze roodstaartpapegaai behoort dan ook tot een van de vroeggeïmporteerde vogels. Inmiddels is ook al bewezen dat deze vogel een respectabele ouderdom kunnen verkrijgen. Ze gaan als het ware een mensenleeftijd mee en meer dan eens overleefden ze hun verzorgers waardoor ze uiteindelijk als erfstuk door de nabestaanden werden overgenomen.

opgewekt babelt, rusteloos heen en weer trippelt en op de toeschouwer een zeer tevreden indruk maakt, heeft hij het slecht naar de zin. Hij uit dan zijn agressie die wij, gek genoeg, als leuk en aardig ervaren.

Hij baltst, bij gebrek aan een andere partner, voor zijn verzorger en kan dit gedrag niet tot een natuurlijk einde brengen.

Daarom moeten papegaaien in principe slechts paarsgewijs gehouden worden. In kringen van vogelliefhebbers komt men gelukkig steeds meer tot dat besef en bovendien wordt er in toenemende mate naar gestreefd

om met dergelijke vogels te kweken. Vooral dát is een goede zaak.

De ongeveer 33-35 cm grote grijze roodstaartpapegaai, **Psittacus erithacus erithacus**, komt voor in Afrika, van Ivoorkust tot Angola en Centraal Kongo. Er zijn twee ondersoorten beschreven, te weten: **P.e. princeps**, voorkomende op het eiland Fernando Poo (thans genaamd Mias Nguema) en **P.e. timneh**, wel voorkomend in Guinea, Sierra Leone, Liberia en Ivoorkust. De eerste is rijk genoeg gelijk aan de nominatvorm alleen de kleur grijs is van een donkerder teint. De laatste is wat klein

in formaat, het grijs is ook donkerder dan van *P.e. erithacus* en bovendien zijn de staartveren meer bruin in kleur.

Gedurende de broedtijd leven ze paarswijls in hoge bomen, buiten die periode in groepen. Hun voedsel bestaat uit vruchten en zaden. Optredend in flinke groepen kunnen ze vorme schade aan te velde staande wassen toebrengen.

De broedtijd varieert wat, in Uganda in juli tot september, in Kongo omreeks begin augustus en in Liberia nstreeks april.

Zodra het mannetje in broedsteming gaat verkeren voert hij regelmatig de balts uit. Met hangende eugels beweegt hij zich dan rond het vrouwtje en voert haar. Ze broeden in holten van hoge bomen en de epte van zo'n nestholte is ongeveer 60 cm, gemeten van onderkant vlieggat. Een legsel bestaat geïdeld uit 4 witte matglanzende eien die met tussenpozen van twee drie dagen worden gelegd.

Het vrouwtje broedt alleen en gedurende die periode, ongeveer 30 dagen, wordt zij door het mannetje geerd.

De jongen hebben een vleeskleurige id, lichte snavel en lichte poten. In het algemeen blijft het vrouwtje lange tijd bij de jongen in het nest en is het in hoofdzaak zij die ze voedt. Later neemt ook het mannetje aan het zeden deel. Na ongeveer 12 weken leggen de jongen uit en worden, tot op een leeftijd van zo'n 4 maanden zijn, steeds door de beide ouders gevoerd.

Er is tussen de geslachten uiterlijk enig verschil. De vrouwtjes zijn aan de onderkant wat lichter van eur en de snavel is kleiner. Volwassen mannetjes hebben een wat ronbre kop en de naakte plek rond het og is naar achter toe afgerond. Bij de vrouwtjes loopt die plek naar achteren meer spits toe. Niettemin blijft het met zekerheid sexen een moeilijke zaak.

De jonge grijze roodstaartpapegaaien hebben de eerste maanden een varte iris die via verschillende rijstinten langzaam geel wordt. Het rkleuren van de iris begint al zodra enkele maanden oud zijn. De duur an per vogel verschillen. In het veede levensjaar kunnen de jonge annen reeds tot baltsen overgaan, maar ze zijn echter pas na 4 tot 5 ar geslachtsrijp.

Ochtoewel de eerste kweekresultaten

al dateren van 1774 (Parijs), is het nog steeds geen algemeenheid. Duidelijker gezegd, kweekresultaten behoren nog altijd tot de zeldzaamheden. Jammer, maar gelukkig is er een tendens merkbaar waarvan we hopen dat deze zich doorzet en dat er ook meer met papegaaien, zoals de grijze roodstaart, wordt gekweekt.

Het doet ons plezier van zo'n geslaagd kweekresultaat melding te kunnen maken. Wij ontvingen dit verslag via een van onze Belgische relaties.

De voliëre: bouwde ik zo stabiel mogelijk, rekening houdende met hun grote knaaglust. Een gemetseld nachthok van 2 x 2 m., een 2 x 3 m. ijzeren buitenvoliëre met gepuntlaste vierkante tralie. Zij verkozen al direct de schaduwkant van de voliëre en vermeden zoveel mogelijk directe bestraling van de zon.

De nestkast: een uitgehold stuk eikestam met binnendiameter van 40 cm. en binnenhoopte van 70 cm., een 15 cm groot vlieggat. Onderin een 5 à 10 cm. dikke laag zaagmeel. *Het aanschaffen van de vogels:* Aangezien er in de handel overwegend jonge vogels verkrijgbaar zijn, werd het niet gemakkelijk om twee broed-

rijpe exemplaren te vinden; ze moeten nl. minstens 4 à 5 jaar oud zijn. Ik had het geluk uit zowat 20 vogels een paartje te kunnen uitzoeken. Ze hadden allebei al een oranje iris en bij de ene waren kop en snavel iets groter.

Van het begin konden ze het goed met elkaar stellen. Het grootste probleem voor mij was de schuwheid en wildheid van de vogels. Zodra ik de voliëre maar naderde, schreeuwden en krijsten ze afschuwelijk (hetgeen vele vogels zelfs na jaren nog niet afluieren). Toen ze al meer dan een jaar samen zaten wist ik nog altijd niet met zekerheid of het wel degelijk een koppel was.

Kweek: In de nazomer begon één van de vogels zich voor het nestblok te interesseren (de man zoals later bleek). Begin september zag ik hem voor het eerst uit het blok komen. Kort daarop begonnen ze elkaar te krauwen en te voeren en dan volgde de eerste paring. Die werden met de dag veelvuldiger en tegen 22/9 bleef de pop de ganse dag in het nest. Ze legde het eerste ei op 24/9, en op 27 en 29 telkens nog een. De pop liet gemakkelijk nestcontrole toe en knorde alleen maar wat. De man echter was, zo mogelijk, nog wilder geworden.

Ondertussen was de pop nu nog

slechts zeldzamer te zien (alleen om zich door de man te laten voeren). Op 7/10 controleerde ik de eitjes: alle drie bevrucht! Aangezien de broedtijd ca. 30 dagen duurt was het nu alleen nog afwachten. Op 22/10 vloog de man onder luid geschreeuw af en aan, en inderdaad: het eerst jong was gekipt. Op 24 en 27/10 volgden de twee andere. De pop had dus al vanaf het eerste ei gebroed. Daar het 's nachts nu al zeer koud was probeerde ik de temperatuur op 10° C te houden.

Nestcontrole werd nu veel lastiger: bij de minste storing verdween ook de man in de nestkast. De jongen waren spaarzaam met witgrijs dons gedekt; ook snavel en poten waren lichtgrijs, maar werden na een vijftal dagen al zwart. De ogen gingen open tussen de 10e en 14e dag. De ringen (diameter 12 mm) bleven eerst na 20 dagen vastzitten, en nu kwamen ook de eerste grijze veren aan de vleugels door, de rode staartveren na ca. 40 dagen.

Tot dan toe had de man voortdurend de pop gevoerd, en die dan de jongen. Op 31/12 zag ik voor het eerst een jong in het vlieggat van het nestblok. Als ze zowat 90 dagen oud waren probeerden ze voor het eerst te vliegen, en na één jaar ging de kleur van de iris langzaam van lichtgrijs tot wit over en begonnen ze ook al te spreken.

Voeding: Aangezien de zeer begeerde palmvruchten hier niet te krijgen waren, moesten ze eerst aan een gans nieuw menu gewend worden: in de eerste plaats zonnebloempitten. Bij sommige vogels duurde dat maanden.

Bij mij krijgen ze het ganse jaar door zonnebloempitten, hennep, grasparkietenvoer, hoendervoer, maïskolven (uit de diepvries) en appel. Zij knauwen ook graag aan denneappels, ha-gebloesem en vogelbes. Tegen de broedtijd verkozen ze hoofdzakelijk gekiemde zonnebloempitten, halfrijpe maïs, hennep, grasparkietenvoer en appel. Ik had al gezien dat de oudervogels ganse stukken maïskolven in het nest wierpen. Dus gaf ik ze dan dagelijks nog een halve kolf bij en later ook gekiemde zonnebloempitten. Ik veronderstel dat dit de reden is waarom ze vroeger dan normaal zelfstandig gingen eten. De jongen aten effenaf alles, het liefst babybrij, eivoer, fruit en beschuit.

Eigenlijk hangt het welslagen van kweek van de grijze roodstaartpapagai hoofdzakelijk af van het bijkaar passen van de kweekkoppel. I zekerste weg zal wel zijn het natuurlijke koppelen, en zouden meerde papegaaien gedurende min of me lange tijd bij elkaar moeten geheden worden. Deze methode geeft een betere garantie dan de 'dwarparing', hetgeen bij deze papegaai soort eigenlijk op een loterij nekomt.

Recentelijk is er dan nog een slaagde kweek gemeld met P.e. tinneh. Dit resultaat werd vorig jaar t haald door S. Wevering in Rheir Mesum te West Duitsland. t kweekte drie jongen.

Van groen tot albino De klassieke kleuren De opaalkanaries (II)

door H.K.v.d. Wal

Als we bovengenoemde eigenschappen van de opaalfactor samenvatten kan komen we tot de conclusie dat deze factor alleen effect heeft in die kleurslagen, die in het bezit zijn van een maximum bezit van zwarteumelanine. Dit is dan in de eerste plaats de groenserie en in iets mindere mate de agaatserie.

In beide groepen zal bij de opaalvogels een duidelijke rugbestreping in flanktekening aanwezig zijn, waarbij de kleurtint van deze tekening in de groenserie donkerder grijs zal zijn dan die in de agaatserie.

In de groenserie doet zich dan ook nog het verschijnsel voor dat naast een kleurverandering van het zwartpigment ook een wijziging optreedt in de kleur van de hoorndelen. Hier bevindt immers ook zwartpigment. Een groenopaal zal dan ook een voortkleur moeten tonen, die overeenkomt met de kleur van de bestreping; anders gezegd: een groenopaal kan te donkere pootjes hebben.

De opaalfactor kan ook ingefokt worden in de bruinserie, zij het alleen bij de schimmelvogels. Van een duidelijk strepingspatroon kan dan echter alleen sprake zijn als we werkelijk te maken hebben met bruine vogels die een bruine rugtekening bezitten, bestaande uit een maximum aan pigment. Is dit pigmentbezit niet maximaal dan zal van een duidelijk strepingspatroon geen sprake zijn waardoor een bruinopaal op een vetstofvogel gaat lijken wat bij deze kleurslag beslist niet het doel is.

Intensieve vogels in de bruinserie in combinatie met de opaalfactor komen op het vraagprogramma en in de standaard niet meer voor. Het bruinbelettend karakter van de opaalfactor wordt ook nog eens versterkt door de intensiefactor die dezelfde eigenschap heeft waardoor een b.v. goudbruinopaal zo weinig pigment meer laat zien dat een leek de vogel goudgeel zal noemen.

Het infokken van de opaalfactor in de isabelserie heeft voor een tentoonstellingsvogel weinig effect. Daar het pigment bij de isabelserie al sterk is gereduceerd, zal onder invloed van de opaalfactor nauwelijks

enig pigment meer in de bevedering waarneembaar zijn maar zullen dergelijke vogels uiterlijk lijken op vetstofvogels, alleen de aanwezige donskleur geeft dan nog een indicatie dat we te maken hebben met een pigmentvogel. Op het vraagprogramma voor tentoonstellingen komen dan ook geen opaalvogels in de isabelserie voor.

KOMBINATIES PASTEL + OPAAL

We kennen bij de kleurkanaries een erfelijke factor die we de pastefactor noemen. In het vorige artikel van deze serie is het ontstaan en de werking ervan reeds besproken; we zagen dat deze factor een reductie veroorzaakt van het aanwezige zwart-eumelanine. Nu zou het zondermeer mogelijk zijn om ook de opaalfactor te brengen in de pastelvogels. Maar, door de verminderde hoeveelheid zwart bij deze pastellen, zal in combinatie met de opaalfactor een slechts wazige bestreping overblijven bij die vogels welke th is horen in de groen- en agaatserie. Een effect welke voor een tentoonstellingsvogel geen aanwinst betekent.

Dit heeft enige jaren geleden dan ook geleid tot het besluit om op het vraagprogramma geen kleurslagen meer te plaatsen die zijn ontstaan door de combinatie pastel + opaal. Uiteraard is iedereen vrij om toch dergelijke combinaties te fokken, maar bij het inzenden komt dan op het keurbriefje te staan: 'geen gevraagde T.T. vogel' en zal de vogel nooit meer dan 35 kleur-punten behalen.

DE OPAALFACTOR en de VETSTOFKLEUR

Zoals reeds opgemerkt richt de werking van de opaalfactor zich op het pigment van de vogel. De opaalfactor heeft geen invloed op de bijkleur van gepigmenteerde kanaries. In de praktijk blijkt dan ook dat het mogelijk is zeer fraaie vogels te fokken in combinatie met een hooggele, orangerode of witte bijkleur. Zeer fraai zijn vaak ook vogels met een orangerode bijkleur in combinatie met ivoor b.v. Oranje rood Agaat ivoor opaal. Ondanks de invloed op het pigment van de gepigmenteerde vogels van de opaalfactor, zijn er

ook wel liefhebbers geweest die de opaalfactor infokten in de vetstofvogels. Het doel was dan om uiterlijk vetstofvogels te verkrijgen zonder bontvorming. Vaak lukte dit wel maar erfelijk bleven deze vetstofvogels hun aanleg voor bontvorming behouden.

Wil men vetstofvogels fokken dan is het uiteraard beter om als uitgangspunt vogels te nemen die zonder de opaalfactor al vrij van bontvorming zijn.

HET GEDRAG en de VERERVING van de OPAALFACTOR

Uit de praktijk is gebleken dat de opaalfactor zich recessief gedraagt en onafhankelijk vererft. Deze twee totaal verschillende begrippen hebben invloed op het samenstellen van de kweekparen.

Door het recessieve gedrag van deze mutant en het onafhankelijk vererven zal het dan ook nodig zijn dat de jonge kanarie, waarvan men verwacht dat hij opaal zal zijn, deze eigenschap van beide ouders zal moeten hebben ontvangen. De mutant moet dus 'dubbel' aanwezig zijn om uiterlijk zichtbaar te worden. Doordat de opaalfactor onafhankelijk vererft, de factor is dus niet afhankelijk van het geslacht van de ouders, kan zowel een man als een pop opaal of opaal-bloedig zijn.

Om opaal-kanaries te kweken zijn dan ook de volgende mogelijkheden voorhanden:

opaal man x opaal pop geeft 100% opaal jongen; niet opaal man x opaal pop of omgekeerd geeft 100% split-opaal jongen, dus uiterlijk niet opaal maar wel opaalvervend; split opaal man x opaal pop of omgekeerd geeft 50% opaal en 50% split opaal; split opaal x split opaal geeft 25% opaal, 50% niet opaal en 25% split opaal, een onzekere uitkomst daar niet met zekerheid is vast te stellen welke jongen wel dan niet split-opaal zullen zijn. Dit krijgen we ook te zien bij de paring split opaal x niet opaal of omgekeerd, deze uitkomst geeft 50% split opaal en 50% niet opaal.

In deze serie is tot nu toe steeds gesproken over de KLASIEKE KLEUREN van de kleurkanaries. Met de bespreking van het ontstaan van de opaal kanarie kan dit gedeelte worden afgesloten. Alle mutaties die zich hebben voorgedaan en nog zullen voordoen na het ontstaan van de opaalfactor kunnen worden beschouwd als NIEUWE KLEUREN.

Toegegeven, er zijn heel wat wevers die fraaier van kleur en aantrekkelijker van uiterlijk zijn. De zwartmasker roodbek is onder de wevers een zo maar doodgewone verschijning. Dat wil niet zeggen dat de soort minder interessant is voor de vogelliefhebber, integendeel. Juist met deze soort is best te kweken en eigenlijk zou dat veel meer moeten gebeuren.

Foto: Horst Mülle
Tekening: Robin Resta

De zwartmasker roodbekwever

De zwartmasker roodbekwever is een in enorme aantallen voorkomende vogel verspreid over de steppegebieden van Afrika, van Senegal en Zuid Mauretanië tot Somaliland en zuidwaarts tot Zuidwest Afrika en Centraal Oost Zuid-Afrika.

Er zijn een drietal rassen omschreven, te weten *Quelea quelea* waarvan de mannetjes als ze volwassen zijn een zwart voorhoofd hebben en de zijkanten van het kopje, de kin en de keel eveneens zwart gekleurd zijn. (zie tekening 1a -man- en 1b -poppe-) Overigens kan de hoeveelheid zwarte veertjes wel wat variëren.

Quelea quelea aethiopica is identiek aan *quelea quelea* maar heeft gewoonlijk een helder dus niet zwart gekleurd voorhoofd (zie tekening 3). Verder is deze soort geelachtig van kleur, terwijl het midden van de vleugelveren en de staart zwart zijn. Het geelachtige op de borst heeft een wat rose tint. Dit ras komt voornamelijk voor in Ethiopië. Bij het derde ras, *Quelea quelea lathamii*, loopt het zwarte masker door over de snavel zoals bij de nomaatvorm *q.q.*, maar de onderste delen zijn wat dui-

delijker gemaskeerd (zie tekening 2). Het geelachtige komt alleen op de borst voor met gewoonlijk heel veel rose-rood, meer dan bij de twee voorgaande rassen. De onderzijde is meer grijsachtig van kleur. *Q.q. lathamii* komt voornamelijk voor in Zuid Afrika. Hier en daar zullen er zeker wat overgangsvormen zijn. Er is dus niet altijd exact te zeggen welke soort het betreft.

Ze zijn ongeveer 14 tot 15 cm groot en er is een duidelijk uiterlijk verschil tussen man en pop. Dat seksueel dimorfisme is het meest sterk tijdens de broedperiode wanneer de mannetjes in een pracht- of bruidskleed getooid zijn. De pop is met haar bruingrijs-gekleurd kopje met witte onderdelen verder gelijk aan de man; het zwarte masker ontbreekt. In de rusttijd heeft de man een zelfde pakje als het popje maar hij behoudt de koraalrode snavel. De snavelkleur van het popje is in de rustperiode geel en tijdens de broedtijd rood. Onvolwassen vogels zijn uiterlijk gelijk aan de volwassen poppen. Zoals gezegd komen ze in dermate grote aantallen voor dat, wanneer ze

van de ene naar de andere voedsel plaats trekken, de lucht soms zwaar bewolkt lijkt. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit zaden van allerlei grassen en onkruiden en als daar om een gegeven moment wat moeilijk is aan te komen, trekken ze naar de graanvelden waar ze enorme schade aanrichten. Ze worden als een ware plaag gezien en door de landbouwers te vuur en te zwaard bestreden. Duizenden zijn er vernietigd maar gelukkig is de soort nog steeds niet uitgestorven. Toch zal zoiets niet enkele mensengeneraties moeten duren want dan is het beslist met z gebeurd.

Gelukkig voor ons worden ze nu steeds regelmatig ingevoerd en worden hen die een gezelschapsvolière het ben is het zeer de moeite waard eens aan te schaffen. Ze zullen zich met andere vogels weinig bemoeien; ze zijn niet agressief alhoewel ze door hun kwetterend gekibbel anders doen geloven. Het is nu eermaal hun aard en er steekt niet kwaads in. Bovendien zijn het echt sterke vogels die onze winters zonder mankeren doorstaan. Zoals vroeger bijna iedere vogel geldt, ze moeten

wel de beschikking hebben over een roog en tochtvrij nachtverblijf. Overigens zal men, indien dat nodig is, wel de vogels naar binnen moeten 'jagen', want uit zich zelf doen ze dat niet zo gemakkelijk. Het liefst rengen ze de nachten buiten in het roog door. Op zich is dat niet zó erg, mits ze ook dan maar veilig en beschut zitten.

De zwartmasker roodbekwever is eigenlijk een van de minst ontwikkelde weversorten. In tegenstelling tot andere wevers; leven ze gedurende de broedtijd absoluut monogaam, aarsgewijs en trouw aan elkaar. Polygamie, het er op na houden van meerdere wijfjes, wordt niet door de tannelijke quelea's bedreven. Beide ouders nemen deel aan het roedproces en samen brengen ze hun jongen groot. Wat de nestbouw betreft, het mannetje neemt daarvan het leeuwenaandeel, het popje voert meestal alleen maar het materiaal aan. De Fransen noemen ze 'Travailleurs' hetgeen 'werkers' betekent. Men vindt bij de nestbouw is dan ook omgekeerd. Van allerlei vrij lange ras- en hooistengels vlechten ze de bin of meer bolvormige nesten, vrij hangend aan het gaas, aan takjes van struiken of andere uitsteeksels. Ze zien er niet tegen op om nest na nest te vlechten. Soms trekken ze een eerder gemaakt nest weer uit elkaar om het materiaal voor een ander nest te gebruiken. Zo werken ze in die broedperiode vaak dag in dag uit.

De nesten zijn over het algemeen wat groot, slordig en los alhoewel ze toch voldoende stevigheid hebben om een gemiddeld legsel van 4 tot 5 blauwachtige eitjes en later 4 tot 5 jongen veilig te herbergen. De toegang tot het nest wordt verkregen door een wat lange insluipgang in de zijkant.

Er moet wel voor ruim voldoende nestmateriaal worden gezorgd want bij gebrek daaraan zien ze er niet tegen op om nesten van andere vogels uit elkaar te trekken, met alle gevolgen van dien.

Alhoewel ze tot de specifieke zaadeters behoren, is er in de periode dat de jongen hebben wel degelijk behoefte aan wat dierlijk voedsel. Naast een zo gevarieerd mogelijk aadmengeling voor tropische vogels, aangevuld met een ruime hoeveelheid gras- en onkruidzaden, zijn universeelvoer, geven we ze dus ook wat mierenpoppen, vliegjes,

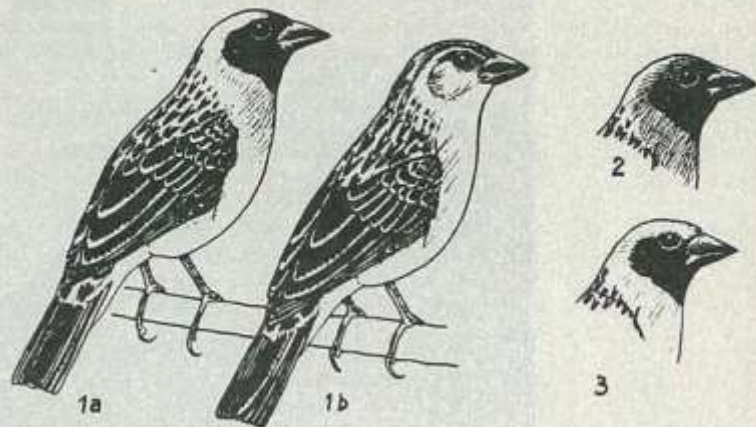
kleine spinnetjes en een enkele geknipte meelworm. Naast zuiver drinkwater zorgen we tevens voor een goede badgelegenheid.

De eerste eigen kweek zwartmasker roodbekwever zagen we op Vogel '80 in Breda. De vogel was ingezonden door de 14-jarige Peter Kars uit het Friese Stiens en hij ontving daarvoor de inmiddels welbekende NBvV-Oorkonde ter bevestiging van een eerste bijzondere kweek. Al eerder waren geslaagde kweekresultaten ons bekend, we hebben in het verleden daar ook al aandacht aan geschonken, maar nooit te voren was een dergelijke eigen kweek ingezonden op de bondskampioen. Vader Kars vertelde ons hun ervaringen.

In april 1978 kocht mijn zoon een span zwartmasker roodbekwevers van een vogelhandelaar. Wij hebben de vogels gehuisvest in een buiten-

12 dagen hebben we dat nest weer gecontroleerd, er waren twee eieren uitgekomen. Na enkele dagen weer eens gekeken en toen was het nest totaal leeg. In augustus was er weer een nest met vier eitjes en ook hiervan zijn er twee uitgekomen. De beide jongen waren tien dagen oud toen we ze geringd hebben. Hiertoe moesten we het nest wat uit elkaar trekken en na het ringen hebben we dat weer zo goed mogelijk met wat hooi hersteld. Helaas bleek enkele dagen later dat alles vergeefs was geweest, het nest was weer leeg.

In juni 1979 weer een nest, nu met twee eitjes. Hiervan is er slechts één uitgekomen. Dit ene jong werd goed grootgebracht en toen het 10 dagen oud was hebben we het geringd. Er waren al enkele veerstoppels zichtbaar. Alles is erg goed gegaan en het groeide voorspoedig. Het was deze vogel die u in Breda heeft kun-

volière van 2 m lang, 2 m hoog en 1.50 m breed. De vlucht is beplant met vlierstruiken en een wilde appelboom. In de volière waren tevens gehuisvest een span witte rijstvogels, een span bandvinken, een span ekstertjes en een staalvink. Al heel snel gingen de wevers tot nestbouw over. Het ene nest was nog niet klaar of ze begonnen al weer aan een ander. Het was een prachtig gezicht om ze bezig te zien en erg interessant. Man en pop bouwden samen en als nestmateriaal werd gebruik gemaakt van hooi.

In juni misten we de pop, maar zelden liet ze zich zien. Bij controle bleek dat in een van de nesten vier lichtblauwe eitjes lagen. We waren zo trots als een pauw. Na ongeveer

nen zien. Voor het grootbrengen van de jongen werden, naast het gebruikelijke menu, extra meelwormen en onkruidzaden verstrekt. Nu maar hopen dat we dit seizoen meerdere jongen op stok zullen krijgen'.

Redactie

kweekervaringen met diverse spreeuwensoorten

Tekst: H. van Rijn

In 'Onze Vogels' van april 1979, schreef ik reeds over de kweek met de Pagodespreeuw in 1978. Graag wil ik nu mijn ervaringen met deze en andere spreeuwen vertellen, opgedaan in het kweekseizoen 1979. Zoals u in het vorige artikel heeft kunnen lezen, houden wij ons speciaal bezig met de vruchten- en insecteneters, een groep die lang niet altijd even gemakkelijk is. Toch is er de laatste jaren, en niet alleen bij ons, al veel bereikt, mede ook dankzij het initiatief van het bondsbestuur door bijzondere kweekresultaten te honoreren met een oorkonde. Iedere vogelsoort die voor het eerst als eigen kweek op de bondskampioen wordt ingezonden komt voor zo'n oorkonde in aanmerking. Dat wil dus zeggen wanneer voor een bepaalde vogelsoort, bijvoorbeeld een groene glansspreeuw, in 1977 een oorkonde is afgegeven deze soort niet meer in aanmerking komt.

Devermaina (A.F. Mollinger)

204

Pagodespreeuw (C. Scholtz/Kat)

Nu mijn kweek in 1979. We kregen wederom jonge pagodespreeuwen waarover ik overigens de vorige keer al uitgebreid heb verteld. Ik ben te de ontdekking gekomen dat het moeilijk is om in een gemeenschap pelijke volière waarin men verschillende vogelsoorten tezamen houdt goede resultaten te behalen. Van daar dat ik mijn volière heb uitgebreid en heb verdeeld in vakken van 1 m breed, 3 m diep en 2 m hoog. In elk vak heb ik nu één koppel van één bepaalde soort. Dat geeft allemaal wat meer rust, want de groene glansspreeuw bijvoorbeeld is, wanneer ze jongen hebben, erg vechtelustig. Ik heb dit het afgelopen jaar ondervonden want zelfs wanneer wij in de volière kwamen werden wij door het ouderpaar behoorlijk aar gevallen. Ik was daar niettemin wel content mee, het getuigt van hun zorg voor de jongen. Ik heb van de ouderpaar dan ook twee jonge grootgekregen.

Van twee koppels grijskopspreewen heb ik 3 jongen gekweekt. Van een koppel, dat in de gezelschapsvolière met nog andere soorten constateerden we op 5 juni het eerste ei, op 7 juni het tweede- en op 9 juni het derde ei. Op 18 juni is één ei uitgekomen, de andere eieren bleken niet bevrucht te zijn. Na 5 dagen heb ik het jong geringd en op juli vloog het uit. Hierna werd deze vogel nog lange tijd door beide ouders gevoerd. Datzelfde paars heeft daarna geen tweede legsel gehad en daar was ik best wel tevreden

Groene glansspreeuw
C. Scholtz/Kat

nee want des te meer aandacht hebben ze kunnen besteden aan hun eerste jong.

Het ging daarom allemaal erg goed in op de tentoonstellingen behaalde ik met die vogel regelmatig 88 en 89 punten.

Bovendien werd deze grijskop op Vogel '80 gehonoreerd met een oorkonde. Van een ander koppel grijskopspreeuwen, welke in een apart vluchtje gehuisvest was, kreeg ik begin juni vier eieren en op 15 juni vier jongen. Twee dagen later waren er achter al twee van de vier dood. De twee overgeblevenen heb ik op 21 juni geringd. Helaas zijn deze twee later toch ook nog doodgegaan. Reden hiervan was dat de ouders niet of te minimaal voerden; ze waren alweer met een volgend legsel aan de gang. Ook dit tweede legsel is uiteindelijk op niets uitgelopen en op 16 augustus constateerden wij dat ze met het derde legsel bezig waren. Drie eieren werden er gelegd en op 31 augustus hadden we drie jongen. Op 4 september ging er een van dood, de andere twee groeiden voorreffelijk en deze hebben zelfs ook zij het dat ze nog wel erg jong waren, Vogel '80 meegemaakt.

Van het koppel glansspreeuwen heb ik twee nesten jongen gehad waarvan het tweede nest, met twee jongen, groot is geworden. Het eerste legsel is op wonderlijke wijze verongelukt. Ook dit ouderkoppel had ik toen nog in de gemeenschapsvullende en omdat ik bang was dat de ove-

rige bewoners al de extra meelwormen die voor de glansspreeuwen bestemd waren zouden verorberen, heb ik in het nest een bakje met meelwormen geplaatst. Later bleek dit funest te zijn, want wat gebeurde er.

In het nest werd met die meelwormen nogal geknoeid met als gevolg dat ze tussen het nestmateriaal terecht kwamen. Toen beide jongen op een kwade dag dood werden aange troffen bleek bij verdere inspectie dat hun magen vol waren gepropt met nestmateriaal. Doordat de meelwormen tussen het nestmateriaal zaten en de oudervogels ze daaruit hebben opgepikt, ging er ook nogal wat van dat nestmateriaal mee naar binnen en daaraan zijn uiteindelijk de jongen doodgegaan. Vandaar dat ik, toen het tweede broedsel was uitgekomen, geen bakje meelwormen meer IN het nest maar OP het nest heb geplaatst. Dat is dan ook goed gegaan en beide jongen zijn op een voortreffelijke manier grootgebracht.

Naast wat successen hebben we ook nogal wat teleurstellingen moeten verwerken. Zo hebben we van de purperglansspreeuwen, ondanks een drietal bevruchte legfels en ook jongen, geen enkel jong op stok kunnen krijgen. Wij hebben van alles geprobeerd ook wat betreft de voeding, maar niets leidde tot enig resultaat.

Een van de oorzaken hiervan was volgens ons dat de oudervogels steeds weer té snel met een volgend legsel bezig waren en de nog in ontwikkeling zijnde jongen verwaarloosden. Een lid van onze afdeling die ook purperglansspreeuwen had heeft overigens wel drie jongen grootgekregen en met praktisch alleen maar meelwormen; bakken vol. Een andere tegenslag was met een jong uit Kuifmaina Oevermaina. Het paar had slechts één jong en alles zag er redelijk goed uit tot het moment dat we dat jong hebben geringd. De ring werd binnen de kortste keren door de oudervogels weer van het pootje verwijderd. Dit zelfs verschillende malen achter elkaar. Uiteindelijk hebben we gewacht tot het jong wat groter en dus de pootjes ook wat dikker waren. Met moeite kregen we de ring er om. Bovendien hadden we die ring zwart gemaakt zodat hij niet opviel. Dit werd de dood van het jong, want de oudervogels beten gewoon het pootje door. De koespreeuwen zijn ook tot leggen van eieren overgegaan maar allemaal onbevrucht. Ditzelfde geldt ook voor de grijze spreeuwen die we overigens nog maar sinds kort hadden aangeschaft. Wij hopen u te zijner tijd weer wat positieve resultaten te kunnen vertellen.

Purper glansspreeuw (H. Lacey)

Endoparasieten bij in het wild 1

In het boek Günther Trommer over Greifvögel staat te lezen dat in de vrije natuur alle roofvogels besmet zijn met een of meerdere soorten endoparasieten.

Endoparasieten zijn wormen, coccidien, zweepdierjes enz. die in de organen (darmen, luchtpijp, luchtzakken enz.) van een dier leven en wel ten nadele van de gastheer. Bij onderzoek bleek ook dat veel nog niet

uitgevlogen roofvogels reeds besmet waren met een of meerdere soorten parasieten zonder overigens enige aantoonbare ziekteverschijnselen vertonend. Er blijkt in de natuur een soort natuurlijk evenwicht te bestaan tussen de parasiet en de gastheer. Alleen wanneer de omstandigheden slechter worden zoals een infectieziekte of honger dan kan dit natuurlijk evenwicht verbroken

worden en dan kunnen parasieten de overhand krijgen. Wanneer dieren in gevangenschap worden gehouden i.c. de vogels in de volière dan is er een veel grotere kans op een herinfectie van de parasieten dan in de vrije natuur.

De vogels in de volière zullen veel meer de kans lopen om aan een parasitenaantasting te gronde te gaan dan in de vrije natuur. Eer

Vogelsoort	Gevonden endoparasieten	Graad van besmetting	Aantal soorten endop. per vogel
1. Turkse tortelduif	Trichomonas in keel-coccidien	+++ / +++	2
2. Merel	lintwormen-haarwormen	+++ + / +++	2
3. Turkse tortelduif	Trichomonas in keel ('l Geel)	+++	1
4. Vlaamse gaai	-	-	0
5. Steenuil	lintwormen	++	1
6. Torenvalk	-	-	0
7. Vlaamse gaai	coccidien	+	1
8. Buizerd	coccidien	+++	1
9. Tafeleend	haarwormen	+	1
10. Buizerd	eieren van nematoden-haarwormen	+++ / +++	2
11. Merel	luchtpijpwormen-lintwormen	+++ + / +++ + +	2
12. Kievit	eieren van nematoden type	++	1
13. Merel	lintwormen	+++ +	1
14. Ekster	lintwormen	+++ +	1
15. Bruine kiekendief	coccidien	++	1
16. Steenuil	-	-	0
17. Boomvalk	nematoden sp.	++	1
18. Torenvalk	coccidien	++	1
19. Torenvalk	coccidien-haarwormen-spoelwormen	++ / ++	3
20. Torenvalk	coccidien-haarwormen	++ / +	2
21. Buizerd	nematoden sp.	+	1
22. Buizerd	haarwormen-coccidien	++ / ++	2
23. Buizerd	haarwormen	+	1
24. Buizerd	haarwormen-coccidien	++ / ++	2
25. Reiger	coccidien	++	1
26. Merel	gaapwormen-lintwormen	+ / +++ +	2
27. Steenuil	lintwormen	++	1
28. Torenvalk	-	-	0
29. Vlaamse gaai	-	-	0
30. Huismus	coccidien	++	1
31. Buizerd	coccidien	+++	1
32. Buizerd	coccidien	++	1
33. Huismus	coccidien	++	1
34. Huismus	coccidien	+	1
35. Bruine kiekendief	trematoden	+	1
36. Turkse tortelduif	haarwormen-spoelwormen	++ / ++	2
37. Turkse tortelduif	spoelwormen	+	1
38. Huismus	-	-	0
39. Merel	lintwormen	++	1
40. Huismus	coccidien	++	1

Wilde vogels

G.Th.F. Kaal, dierenarts te
Amersfoort.

Zonderling vormde deze winter waarin vele roofvogels door gebrek aan de noodzakelijke onderhoudsoeding van de honger zijn omgekomen en deze dood is in vele gevallen sterk versneld door een endoparasieteninvasie. We hebben in de strenge winter van 1978-1979 in onze kliniek bij enkele roofvogels analyse van de verschillende vogels met uitsluitend onderzoek gedaan. (ontastings van roofvogels wordt smeltel genoemd). We stonden versteld hoeveel monsters er positief waren met één of meerdere soorten wormen of coccidien. Dit bracht ons op het idee om meerdere vogelsoorten, lie gedurende enkele maanden door jagers en particulieren in onze vogelklinik gebracht werden, nader te onderzoeken op endoparasieten. Het onderzoek hiervan hebben we in een schema gezet in chronologische volgorde van binnenkomst:

Bespreking van de gegevens:

In de strenge winter van 1978-1979 zijn er veel roofvogels, ziek en/of uitgeput, verzorgd in de opvangcentra voor roofvogels. Een aantal vogels zijn onderzocht, waarbij ook het onderzoek van de ontastings en endoparasieten werd verricht. De overige vogels werden door jagers en particulieren aangeboden. Van deze vogels waren de meeste reeds in een zeer slechte conditie of moribund of reeds dood. Van deze vogels hebben we ook ontastingsonderzoek gedaan. We hebben geprobeerd om op deze manier indruk te krijgen over de mogelijke besmetting of graad van besmetting van vogels, waarvan normaliter er ook een aantal rond onze uitenavolière zwermen. Bij meerdere vogels werden naast endoparasieten ook andere afwijkingen en ziektes gevonden, zoals difterie bij een plevalk.

Bij een Vlaamse gaai, waarbij overigens geen wormen werden gevonden was er sprake van een enorme invasie van vederluis. In het overzicht wordt een keer gesproken van nematoden bij een bruine kiekendief. Trematoden zijn platwormen die vrij veel gevonden worden o.a. bij watervogels. Van vele Trematoden

weten we niet de pathogene betekenis. Bij verschillende roofvogels (o.a. buizerd) werden nematodeneieren gevonden, vaak met een reeds ontwikkelde larve in het ei.

Deze eieren en wormen zijn verder niet gedetermineerd. (Deze determinatie moet op een gespecialiseerd parasitologisch laboratorium plaats vinden).

Trichomonaden zijn eencellige zweepdiertjes die veel bij tortelduiven gevonden werden. Trichomoniasis (= 't Geel') is een gevreesde postduivenziekte. Van de 40 onderzochte monsters waren er 34 waarin een of meerdere soorten endoparasieten gevonden werden. D.i. **85% positieve monsters.**

Bij 10 van de 40 monsters werden meer dan één soort gevonden = 25%. Bij een onderzoek werden zelfs drie soorten gevonden: Torenvalk met coccidien haar- en spoelwormen.

Van de vogels die veel om onze volière gezien kunnen worden (mussen, tortelduiven, merels) zijn de volgende parasieten gevonden: lintwormen (vooral bij merels). Bij een merel hebben we meer dan 100 lintwormen gevonden!!!

Ook hebben we bij twee merels de luchtpijpwormen (= gaapwormen = Syngamus Tracheae) gevonden. Bij één merel haarwormen (= Capillaria).

Het is bekend dat 't Geel' (= trichomoniasis) een gevreesde ziekte is niet alleen bij postduiven maar ook bij onze bekende stadsduiven en Turkse tortelduiven. Ook gaapwormen, spoelwormen en coccidien zijn gevonden. Bij de overblijvende huismus vonden we coccidien.

We kunnen nu aan de hand van deze gegevens allerlei nare hypothesen gaan opstellen: Wanneer nu bijvoorbeeld de coccidien die we bij de mus hebben gevonden dezelfde zijn als die we bij de kanaries regelmatig kunnen aantreffen, dan is het heel goed mogelijk dat de huismus bij de in volière zittende tropische vogels de aanbrenger is van deze ziekte. Haarwormen worden bij de merels gevonden, maar we vinden deze ook

bij parkieten, tropische duiven enz. enz. Spoelwormen vinden we bij wilde duiven maar ook veel bij de gedomesticeerde en buitengewoon veel bij de parkieten.

Luchtpijpwormen vinden we bij de musachtigen, kraaien, eksters, spreuwen, merels enz. Het is een gevaarlijke ziekte bij sierfazanten, hokko's enz.

Eieren van het nematoden-type vinden we bij roofvogels. Soortgelijke eieren worden ook gevonden bij struisvogels in dierenparken.

Er is praktisch niets bekend over de wederzijdse besmettingsmogelijkheden bij de verschillende vogelsoorten. Wetenschappelijk is er bijna niets verricht op dit gebied. In de praktijk houden we er wel degelijk rekening mee dat de spoelwormen van onze wilde tortelduif ook bij de Australische parkieten kan aanslaan enz. enz.

De graad van besmetting hebben we als volgt weergegeven:

- + = Enkele parasieten in het gehele microscopische preparaat.
- + + = Meerdere parasieten in het gehele microscopische preparaat.
- + + + = Enkele parasieten in één gezichtsveld van het microscopische preparaat.
- + + + + = Meerdere parasieten in één gezichtsveld van het microscopische preparaat.

Zo hebben we bij merels zeer zware lintworminfecties gevonden. Coccidiosis vonden we ook veel bij buizerds. Haar- en spoelwormen werden regelmatig gevonden.

Samenvattend kunnen we stellen:

Endoparasieten vinden we niet alleen bij onze volièrevogels, sierfazanten, tropische duiven enz., maar ook wel degelijk bij de in het wild levende vogels en wel in een zeer groot percentage en we moeten dus oppassen dat onze volièrevogels niet te veel besmet raken met buitenaf.

Pietpraat over postuurkanaries 3

door Jan Kuiper Foto: W.D.H. Spijker

Erfelijkheid

Het is eigenlijk merkwaardig, over weinig dingen lopen de meningen zo ver uiteen als juist over het begrip erfelijkheid.

Volgens velen is het begrip erfelijkheid hecht gekoppeld aan ras en raszuiverheid, de praktijk toont aan dat deze binding als dubieus aangemerkt moet worden.

Want, als die binding tussen erfelijkheid en raszuiverheid een zekerheid is, dan MOET de paring van goed x goed onveranderlijk goed opleveren, hoezeer me dat ook pijn, het is niet waar!

Zelfs de paring van twee uitzonderlijk goede vogels aan elkaar levert met de regelmaat van de klok jongen op die kwalitatief veel minder zijn dan de ouderdieren individueel, natuurlijk valt zo'n uitkomst zwaar tegen, onmiddellijk wordt dan van de Jaken geschreeuwd dat dan de ouderdieren niet raszuiver zijn, dat, geachte lezer(es), is baarlijke nonsens. Helaas, ook bij postuurkanaries vergeten we met z'n allen dat voor het ontstaan van een nieuw individu twee(!) andere individuen NO DIG zijn, dat is nog nooit anders geweest.

En pas wanneer de erfelijke eigenschappen van die twee verschillende individuen erg goed bij elkaar blijken te passen, als die erfelijke eigenschappen erg goed op elkaar afgestemd blijken te zijn, dán pas zullen nieuwe individuen het levenslicht aanschouwen die IN ONZE OGEN goed zijn, eerder niet!

Waarom zo nadrukkelijk de restrictie 'in onze ogen'?

Om U met de neus te drukken op het feit dat de fok van wat voor postuurkanaries dan ook sterk beïnvloed wordt door normen en maatstaven die wijzelf hebben ontworpen, daarom!

Voor postuurkanaries worden over de hele wereld standardeisen gehanteerd, in feite zijn standardeisen niets anders dan een in letters verpakt ideaalbeeld, dus, door mensen vervaardigde ideaalbeelden.

Uw excuus dat u de standardeisen niet heeft samengesteld is slechts een drogreden, iedere postuurkana-

riefokker wil zijn ras of rassen zo goed mogelijk op de tentoonstelling brengen, dat doende conformeert de fokker zich aan het gestelde in de eisenpakketten.

Het is helemaal niet zo moeilijk om bijvoorbeeld Glosters van 15 cm te creëren, ook de fok van Yorkshires van 15 cm is niet moeilijk, U weet echter net zo goed als ik dat in beide gevallen de vogels ver van het ideaalbeeld verwijderd zijn, het is volkomen ondenkbaar dat wedstrijdnormen door zulke persoonlijke visies vertroebeld zouden mogen worden.

Tot dusver zijn drie begrippen aan de orde gesteld in deze pietpraatjes, dat zijn achtereenvolgens raszuiverheid-erfelijkheid-ideaalbeeld, het verband tussen deze begrippen is u hopelijk voldoende duidelijk geworden.

IDEAALBEELD is het beeld dat de fokker voor ogen heeft wanneer hij de ERFELIJKE eigenschappen van zijn RASZUIVERE fokdieren benut om te komen tot een jonge generatie raszuivere ideaalbeelden met voortreffelijke erfelijke eigenschappen, zo zit dat.

Simpel?

Neen, alles behalve dat, wij bezitten (gelukkig) niet het vermogen om erfelijkheid naar onze hand te zetten zoals wij dat zouden wensen, bij IEDERE paring zal gewoon afgewacht moeten worden hoe het resultaat van de koppeling uitpakt, uit uw eigen praktijkervaring weet u dat dat mee en tegen kan vallen.

Met andere woorden, lang niet altijd blijkt de overdracht van erfelijk materiaal der ouderdieren te leiden tot vast en zeker verwachte resultaten, in de praktijk blijkt dit vaker niet dan wel het geval te zijn.

Een groot aantal erfelijke factoren gedragen zich zuiver wetmatig, worden van ouder op kind overgedragen langs bekende paden, onder andere is de kleuroverdracht een gegarandeerde zekerheid, ook bevederingslengte c.q. de intensiefactor gedraagt zich wetmatig, de kuifactor vererft weliswaar onafhankelijk doch langs wetmatige wegen.

Het ware te wensen dat de vererving van het type zich tenminste enigermate langs vaste paden zou voltrekken, voor de doodgewone zaken als lichaamsbouw-formaat is GEEN sprake van enige wetmatigheid.

De praktijk toont aan dat het formaat en de bouw der jongen in 90% der onderzochte gevallen 'ergens' TUSSEN vader en moeder inhangt, er blijkt geen aantoonbare dominantie van de vader danwel de moeder te bestaan ten aanzien van het formaat, voor de lichaamsbouw geldt hetzelfde.

Iets duidelijker, ten aanzien van het formaat en de lichaamsbouw kan gesteld worden dat in veruit de meeste gevallen de jongen een intermediair type laten zien, tussen vader en moeder inliggend.

In de volgende aflevering zal ik daar uitgebreid op in gaan, TOT DAN!

Het kweken met Europese vogels

door W. Höppener.

In mijn voorgaande artikel heb ik u in de meest ruime zin iets verteld over het kweken met Europese (of wildzang) vogels. Over de huisvesting: de volièrtes en de kweekkooien, over de beplanting: zoals vlier, spar, klimop, liguster, braam, rozen, brandnetel enz. Over de voeding: zaadmengeling, eivoer, schelvis, meelwormen, miereneieren en wat heel belangrijk is de onkruidzaden. Over het aantal vogels per kweekruimte: denk aan overbevolking en welke soorten u bij elkaar mag plaatsen. En over ziekteverschijnselen.

Allemaal dingen om te onthouden. Wat dit laatste betreft, wil ik u met klem aanraden: **nooit** iets aan uw vogels toe te dienen, als u niet ter zake deskundig bent. De greep naar het flesje kunt u beter achterwege laten, want veel liefhebbers hebben dit in het verleden tot hun schade (dode vogels) ervaren. Raadpleeg liever tijdig een dierenarts.

Vandaag zullen we dan beginnen, de vogels zelf eens een beetje nader te gaan bekijken. Doch vooraf nog een nuttige wenk: gedraag u steeds rustig en praat tegen uw vogels als u in hun nabijheid bent. Ze zullen uw stem snel herkennen en als u hun vertrouwen gewonnen hebt, kunt u ze des te gemakkelijker observeren. Uit dit oogpunt gezien is het ook aan te raden, tijdens het kweekseizoen geen vreemden in uw kweekruimte toe te laten. Als we dan over onze toegestane kooivogels gaan praten, dan nemen we als eerste de sijs. (*Carduelis spinus*). Hij is in Nederland een zeldzame en in België een toevallige broedvogel.

Dit levendige en door zijn kleur weinig opvallende vogeltje hetwelk zeer snel tam wordt, is de aangewezen vogel voor de aspirant wildzangkweker. De sijs is ongeveer 12 cm lang. Het mannetje is geelgroen van kleur en heeft een zwarte kin en kruin. Bij het vrouwtje ontbreekt het geel en het is meer grijsachtig met een zwaardere bestreping. De sijs stelt geen hoge eisen wat de huisvesting betreft en bouwt zijn nestje graag in sparretjes of coniferen op een hoogte van ± 1 m op een tak tegen de stam. Zijn geliefde nestmaterialen zijn: takjes, dor gras, mos, wol, haar, pluusjes en veertjes.

In kweekkooien neemt de sijs ook genoegen met een nestkastje hetgeen liefst wat afgeschermd is met groene takjes (van spar, conifeer of brom). De sijsen zijn erg verdraagzame vogels voor hun medebewoners, maar in de broedtijd kan het mannetje wel eens agressief zijn als andere vogels te dicht bij zijn nestje

komen. Het keurig afgewerkte nestje wordt in hoofdzaak door het popje gebouwd.

Naast zaden, eet de sijs ook graag insecten en in het broedseizoen, behoren meelwormen, miereneieren en bladluizen dagelijks verstrekt te worden. Bij het voeren van onkruidzaden, is de sijs u dankbaar voor: klein hoefblad, kruiskruid, vogelmuur en paardebloem.

Het sijspopje legt 3 tot 5 eitjes welke door haar alleen worden uitgebroed, terwijl de jongen door beide ouders worden gevoerd. Na een dag of vijf kunnen de jongen geringd worden. (Hierover meer op het einde van dit artikel). Wie eenmaal met sijsen gekweekt heeft, wil deze gezellige vogeltjes in zijn volièrte niet meer missen. Het enige wat we de sijs niet in dank afnemen is, dat hij de jonge knopjes van de beplanting kapot pikt.

De jonge sijsen lijken de eerste 5 tot 6 maanden op de pop en pas na de jeugdruil ziet men duidelijk het verschil tussen man en pop.

De putter of distelvink (*Carduelis carduelis*). Deze trekvogel is in Nederland een vrij zeldzame broed-

vogel. Hij komt voor in bijna geheel Europa. De ons meest bekenden zijn de bloemputter en de steenputter. De een is wat groter als de andere. De gemiddelde lengte van de putte is ± 13 cm. Ook kennen we nog een groter ras en wel de Russische of Siberische putter. Deze hier maar sporadisch voorkomende putter schijnt in de volièrte minder makkelijk te kweken.

De putter, de door zijn kleurenpracht opvallende Don Juan onder de wildzangvogels, is een bijzonder begeerd vogel voor elke wildzangliefhebber.

De man en de pop lijken zeer veel op elkaar. Achter de vleeskleurige bek met zwarte punt, zien we het scharlakenrode masker tot juist achter de ogen gevolgd door een witte krans. Achter het wit is een zwarte ranc (ook boven op de kop) welke overgaat in de bruine kleur van de rug. De vleugels zijn zwart met geel (spiegels) met in het zwart aan de vleugeltoppen witte stippen. De borst en de buik zijn bruin met wit. De pootjes zijn donker vleeskleurig. Deze kleurenweelde geeft onze putter een tropisch voorkomen maar het is een inheemse vogel. Omdat het nogal moeilijk is de geslachten van elkaar te onderscheiden, geef ik u hier enkele nuttige wenken.

Loopt het rood van het masker, **door** tot achter het oog, zijn de schouderdekveren geheel zwart en de bekhaartjes aan de zwarte kant, dan heeft u met een putterman te doen. Loopt het rood van het masker **niet** door tot achter het oog, zijn de schouderdekveren bruin en de bekhaartjes witachtig, dan heeft u **bijna**

altijd met een putterpop te doen. Ik zeg **bijna altijd**, want bij overjarige poppen kan de kleurtekening wel eens op die van een man gelijken.

De putter is over het algemeen erg verdraagzaam voor zijn medevoliërebewoners, hoewel hij bij de voerbak nogal graag de baas wil spelen.

In een goed beplante voliëre is het niet al te moeilijk om met de putter te kweken, hoewel het als een voordeel mag gelden als men over eigen kweek of overjarige vogels beschikt. Een broedrijpe putterman heeft een witte snavel terwijl hij staartzwepend zijn heldere roep laat horen en steeds met zijn vrouwtje probeert te bekken.

De putter bouwt zijn nest zowel in de begroeiing van de voliëre alsook in houten nestkastjes. Men dient er bij de verstrekking van nestmaterialen: worteltjes, dor gras, mos etc. steeds rekening mee te houden, dat de putter zijn nest van binnen graag afwerkt met **lichtgekleurde** materialen zoals wit paardehaar, pluus van de paardebloem, witte kapok of witte watten.

Hoewel de man druk met nestmate-

riaal heen en weer vliegt, bouwt de pop meestal alleen het nest. De 4-5 eitjes worden door de pop uitgebroed, terwijl de jongen door beide ouders gevoerd worden.

Als de jongen zijn uitgevlogen en de pop aan haar tweede legsel bezig is, worden de jongen nog door de man gevoerd. Hoewel de putter een echte zaadeter is moet hij zeker de eerste week dat er jongen zijn, kunnen beschikken over dierlijke eiwitten zoals: meelwormen, miereneieren, bladluizen en eivoer met hieronder gekookte schelvis.

Ook moeten er volop onkruidzaden verstrekt worden met name: paardebloem, melkdistel, kleinhoefblad, herderstasje, vogelmuur, kruiskruid enz.

Na 5 tot 6 dagen kunnen we de jonge putters ringen. Als de jonge putters na zo'n 4 weken zelfstandig zijn geworden, zijn ze grijs van kleur maar hebben wel al de vleugel en staarttekening. Na de rui krijgen ze dan de mooie kleurrijke bevedering met o.a. het mooie rode masker dat wel nooit zo fel rood zal worden als in de natuur. Wel is het zo, dat vogels welke in een buitenvoliëre kunnen ruïen,

mooier opkleuren dan vogels welke binnen in kweekkooien ruïen.

Op het einde van dit artikel even uw aandacht voor het ringen. Op onze dialezingen sporen wij u steeds aan, om met de in uw bezit zijnde toegestane wildzangvogels te **kweken**. En ten tweede (en net zo belangrijk) **ring** uw eigenkweekvogels met een vaste passende voeding.

Om te voorkomen dat de pop de ringende jongen uit het nest gooit, als ze de blinkende ringen uit het nest wil verwijderen, schuift u een stukje fietsventielslang over de ring. (ook dat laten wij u op onze dialezing uitvoerig zien). Als de pop nu hierin pikt, voelt dit week aan net als het pootje van de jonge vogel en de pop kijkt er verder niet meer naar om. Dit geldt voor het ringen van al uw wildzangvogels en zelfs kanariekekers kunnen hier hun voordeel mee doen. Ik heb nog nooit een jonge vogel in het nest verspeeld welke aldus gerind was.

De volgende keer zullen we een paar andere toegestane kooivogels bekijken.

TOT DAN.

P.S. Inlichtingen dialezing:
tel. 045-254425

Agapomissen en andere dwergpapegaaien, Th. Vriends	f 26,75
Atlas met 100 exotische prachtvinken in kleur	f 25,—
Australische papegaaien en parkieten, A. Rutgers	f 52,50
Australische prachtvinken, C.A.F. Enehjelm	f 7,90
Australische platstaartparkieten, Dr. K.J. Immelmann	f 22,50
Bastaardvinken, K. Speicher	f 8,10
Bomen en struiken	f 9,90
Encyclopedie voor de vogelliefhebber, 4-delig	f 360,—
Exotische vogels in kleur, Chr. Walraven	f 16,50
Fazanten, Howman	f 15,50
Geneeskrachtige en giftige planten	f 8,90
Gids voor de vogels van Europa, Elsevier	f 26,50
Grammofoonplaatjes 33 toeren/17 cm.	
Lied van de Harzer	f 10,—
Lied van de Waterslager	f 10,—
Grasparkieten mijn hobby, G.A. Radtke	f 9,25
Grote parkietenatlas	f 25,—
Handboek voor de grasparkietliefhebber, G.A. Radtke	f 28,50
Handboek voor de zangkanariekeker, P. Kwast	f 27,50
Hebt u ook al een papegaai, R.R.P. v. d. Mark	f 13,25
In de bossen	f 8,90
Insecten- en vruchtenetende tropische vogels, Th. Vriends	f 20,75
Kanariërassen, K. Speicher	f 7,90
Kanaries, K. Speicher	f 8,75
Kanaries houden als liefhebberij, R.R.P. v. d. Mark	f 19,50
Kleurkanaries kweken kunt u ook, H.J. Veerikamp	f 19,50
Kleurparkietenboek, alles over grasparkieten, A. Rutgers	f 52,50
Kwartels en Fazanten, A. Rutgers	f 52,50
Kwartels en Patrijzen, R.R.P. v. d. Mark	f 15,—
Kweken van vogels, J.P. Holsheimer	f 39,50
Onze papegaai, Chr. Walraven	f 13,90

Papegaaien, C.A.F. Enehjelm	f 8,50
Papegaaien en parkieten als liefhebberij, v. d. Mark	f 14,75
Parrots of the world, J.M. Forshaw	f 120,—
Pietpraat over kleurkanaries, J. Kuiper	f 24,50
Plantengids voor Europa, Oleg Polunim	f 30,90
Tropische vogels, H. Bechtel	f 9,90
Tropische vogels houden kunt u ook, v. d. Mark	f 11,50
Tropische voliërevogels in kleur, deel 1, A. Rutgers	f 21,25
Tropische voliërevogels in kleur, deel 2, A. Rutgers	f 21,25
Valkparkieten, W. Loeding	f 11,90
Voeding van vogels, J.P. Holsheimer	f 37,50
Voedseldieren voor o.a. voliërevogels	f 8,50
Vogelkinderen en hun ouders, S. Hoehar	f 10,25
Vogels die vragen worden overgeslagen, J. v. Himbergen	f 21,50
Vogelwereld van Europa in kleur, Avon/Tilford	f 24,50
Voliërevogels in kleur, Avon/Tilford	f 19,90
Vogels zien en leren kennen, Dr. W. Tiede	f 15,—
Vogelziekten, H.S. Raethel	f 9,20
Vogelziekten, C. Stork	f 16,50
Wat is dat voor een dier, Dr. IJsseling/Dr. Scheyground	f 39,50
Waterslagers en harzers, M. van Woëzik	f 11,50
Wat bloeit langs onze wegen	f 8,80
Wat bloeit in bos en heide	f 9,30
Weiden en akkers	f 8,90
Wilde planten zien en leren kennen, Dr. D. Seidel	f 15,—
Wildzangvogels, het houden van, A. Rutgers	f 15,25
Zaadetende tropische vogels, R.R.P. v. d. Mark	f 18,50
Ziekten van vogels, J.P. Holsheimer	f 32,50
Zien is kennen, N. Binsbergen	f 22,90
Zakflora voor bos en heide, G. Hüstegge	f 24,50
Zakflora weg en wei, G. Hüstegge	f 27,50
Zebra vinken, Stock/P. Kool	f 22,25
1000 vogels in kleur, B. Campbell	f 79,50

**Met een goed boek, schiet u altijd in de roos.
Het is een geschenk van blijvende waarde!**

Ook andere niet genoemde boeken zijn door ons te leveren.

U KUNT BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN HET VER-SCHULDIGDE BEDRAG EN DUIDELIJKE VERMELDING VAN DE TITEL(S), UW NAAM EN ADRES, OP GIRO 1148324, t.n.v. NVVW BOEKENSERVICE TE BERGEN OP ZOOM. Per omgaande ontvangt u uw bestelling FRANCO thuis.

Vogel- kinderen en hun ouders

Meindert de Jong

De boerenzwaluw

Het nest van dit graag geziene vogeltje heeft de vorm van een kwartbol en wordt vervaardigd van klompjes vochtige, met sprietjes en stukjes stro versterkte klei, modder of leem, die aan elkaar worden gekleefd. Binnen wordt het een zacht bedje van fijne plantedeeltjes, ha-

ren, veel veren en soms een beetje wol. Het is van boven geheel open, maar de plaats wordt dusdanig gekozen, dat de vogels een 'dak' vlak boven hun kopjes hebben. Het meest treffen we het nest aan in schuren, stallen, berghokken en dergelijke en soms wagen ze wel eens een poging een 'home' te stichten in een woon- of slaapkamer, iets wat niet altijd getolereerd wordt. Ook worden wel nesten buiten gebouwd: onder luifels, afdakjes, goten, kroonlijsten en vaak onder bruggen.

In veel gevallen wordt het door een of ander uitsteeksel ondersteund, hoewel het ook wel zonder meer tegen een muur wordt 'geplakt', hetgeen niet zelden tot gevolg heeft dat het op een gegeven moment naar beneden stort. Vrijstaande nesten komen ook voor – bijvoorbeeld op balken of binten – en deze hebben dan een ronde, platte vorm.

Het bouwen van een 'normaal' nest vergt een dag of acht en dan is het ook wel zwoegen geblazen voor het paartje. Maar is het eenmaal gereed en gebeuren er geen ongelukken, dan kan het vaak jaren mee.

De 4-6 eitjes – zelden één of twee meer – zijn wit met grijsviolette onderplekjes en verder bezaaid met

rood-en zwartbruine vlekjes en stipjes, die soms aan de stompe pool een kransje vormen. Bij sommige eieren is de schaal egaal bedekt met rode puntjes. Jaren achtereen nestelde bij ons in de stal een paartje dat vrijwel ongeklepte eitjes had; de paar spatjes aan het dikke eind waren gemakkelijk te tellen.

Het broeden duurt ruim twee weken en geschiedt waarschijnlijk uitsluitend door het vrouwtje. Wel houdt het mannetje haar 's nachts gezelschap, soms op de rand van het nest. De jongen verlaten het nest na 18-24 dagen. Zowel de broedduur als de tijd tussen uitkomen en uitvliegen houdt ten nauwste verband met het weer en de beschikbare hoeveelheid eterij, iets wat voor alle zwaluwen geldt. De kindertjes zijn onmiddellijk te herkennen aan de mattere kleuren en de véél kortere staartveren.

Ze worden nog geruime tijd door de ouders van voedsel voorzien. De eerste dagen kruipen ze 's avonds weer gezamenlijk in de oude wieg, waar het behaaglijker is dan buiten. Al spoedig wordt een tweede legsel geproduceerd en als de omstandigheden gunstig zijn soms nog een derde.

Diamantvinken

De diamantvink is niet alleen een veel gehouden vogel in onze voliëre, maar er zullen ook weinig tentoonstellingen gehouden worden waar deze vogelsoort ontbreekt. De eenvoudige maar toch mooie kleur en tekening en vooral de interessante gedragingen zullen daar waarschijnlijk wel de oorzaak van zijn. Opvallend is de zwarte borstband en de stiptekening op de flanken (waar overigens de naam van de vogel van is afgeleid) waarbij de rode stultbevedering en snavel mooi afsteken. Een goede diamantvink is dan ook een vogel waar iedere vogelliefhebber graag enkele ogenblikken naar kijken zal.

Het is dit jaar precies 20 jaar geleden dat de uitvoer van vogels uit Australië verboden werd en of u dit wilt gedane wel herdenken, laat ik graag aan uw eigen initiatief over maar een daaraan verbonden feit is wél dat onze voliërevogels dus zo ongeveer 10 generaties 'in den vreemde' vertoeven. Begrijpelijk dus dat we nog veel natuurlijke trekjes zullen herkennen en dat er nu toch ook enkele kleine veranderingen beginnen op te treden in gedrag en verschijningsvorm, maakt het houden

van diamantvinken alleen nog maar interessanter.

Hoe leeft een diamantvink in zijn land van herkomst, Australië? Bij voorkeur in wat open terrein, met wat bomen en struiken waar ook water in de buurt is. Typisch een vogel die ook de aanwezigheid van mensen niet schuwt en daarom ook vaak te vinden is in tuinen en parken en soms genoeg neemt met de meest vreemde nestplaatsen. Nesten die niet alleen gebouwd worden

onder dakgoten, maar ook vaak vrijstaand in bomen of struiken, soms zelfs in de onmiddellijke nabijheid van een roofvogelnest.

Kieskeurig zijn ze dus zeker niet, dat is een ding dat zeker is. Het nest is flesvormig, zoals we dat ook kennen van diverse Afrikaanse vogels, met een buisvormige ingang waarachter de eigenlijke nestholte ligt die amper 8 cm. groot is. Geen al te ruime behuizing dus, die gebouwd is van lange grashalmen maar van binnen natuurlijk wel netjes gestoffeerd met pluïesjes en veertjes.

Diamantvinken zijn overigens echte hobby-isten, die vrijwel het hele jaar druk bezig zijn met het bouwen van een slaapnest en als dat niet meer nodig is omdat de broedtijd is aangebroken of het nest al klaar is, zelfs dan valt er altijd nog wel wat aan te veranderen of verbouwen. Een bezigheid die óók doorgaat als de 4-8 eieren in het nest liggen of de jongen al zijn uitgekomen.

Het zijn niet bepaald zwervers te noemen, onze diamantvinken. Ze leven in een beperkt territorium en soms wordt het nest van het vorige jaar weer opgeknapt voor het nieuwe broedseizoen. Zelfs de jongen nestelen vaak in de buurt van hun geboortegrond als er maar voldoende voedsel te vinden is.

Een voedsel dat in hoofdzaak bestaat uit allerlei graszaden die voornamelijk op de grond opgezocht worden, een menu dat in de broedtijd aangevuld wordt met wat insecten.

Verschillende onderzoekers hebben waargenomen dat diamantvinken soms 2 of 3 uur op de grond vertoeven zonder ook maar één keer in een boom of struik te vliegen. De grashalmen die net buiten 'snavelbereik' liggen, worden met sprongen verlost van hun zaden. Een manier van voedsel zoeken die we ook kunnen waarnemen in onze voliëre en het is beslist de moeite waard om dit eens rustig te bestuderen middels een vrij uurtje en een gemakkelijke stoel.

Goed, aldaar gezeten zal het u ongetwijfeld opvallen dat er niet zo heel veel verschil is te ontdekken tussen de beide geslachten, maar de in Australië (buiten de broedtijd) rondvliegende groepen vogels hebben daar totaal geen moeite mee. Wanneer een man zich aangetrokken voelt tot de pop zijner keuze neemt hij de langste grashalm in de snavel die er maar te vinden is en

laat daarna met opgezette veren zijn gezang horen, een geluid dat mij persoonlijk altijd doet denken aan een over z'n toeren geraakt en ook nog te strak opgewonden speelgoedbeestje. De pop zal dit echter prachtig vinden en gezamenlijk zullen ze al spoedig besluiten... nou ja, de rest kan u wel raden.

Voor ons, als vogelliefhebber, is het bovenstaande verhaaltje natuurlijk wel aardig, maar wat hebben we er aan? Wat moeten we er mee als we diamantvinken willen houden of misschien wel kweken? We kunnen immers weinig of geen rekening houden met de levens-omstandigheden van de vogels in Australië want daarvoor ontbreekt ons de ruimte óf het geld, maar mogelijk ook beide, maar we kunnen uit het 'wildleven' wél veel leren!

We hebben gezien dat diamantvinken levendige vogels zijn, het hele jaar door bezig met op- of verbouwen van een nest of anders wel op de grond aan het zoeken naar graszaden of ander voedsel. Dat houdt om te beginnen dus al in, dat we deze vogels het beste in de volière kunnen houden waar ze de aangeboren bezigheden naar hartelust kunnen uitvoeren omdat ze in de broedkooi, met de voerbak bij de hand en ook nog geen vlieg- of bouwruimte, al spoedig veel te vet zullen worden.

Het verschil tussen man en pop is (laat ik het voorzichtig zeggen) redelijk te zien. De pop heeft een rode snavel, terwijl die van de man vooral in de broedtijd met een blauwe waas is overtrokken. Ook de kop is van de man meestal wat forser, maar bedenk hierbij wel dat dit soms moeilijk te zien is door allerlei inteeltperikelen. Vooral de wat oudere mannen hebben ook een wat zwaardere oogring dan de meeste poppen. Wanneer we de vogels wat nauwkeuriger bekijken zullen ook de gedragingen van de man ons opvallen, hij laat zich beslissen de bekende kaas niet van 't brood eten. Meteen voor ons een goede reden om te zorgen voor een goed beplante voliere zodat eventuele mede-bewoners in noodgevallen een veilig heenkomen kunnen zoeken. Trouwens, ook de pop zal zo nu en dan wel eens even willen rusten wanneer de liefdevolle bedoelingen van de man haar wat te veel worden!

Aangezien onze diamantvinken in het wild in groepen leven buiten de broedtijd zal het u duidelijk zijn dat de keuze van de pop door de man vrij

belangrijk is. De man zal zich beslissen niet aangetrokken voelen tot elke willekeurige echtgenote die wij hem aanbieden en bij slechte, of misschien wel géén, broedresultaten moet u hier zeker eens aan denken en proberen de pop te ruilen met een medeliefhebber die misschien wel met dezelfde problemen worstelt. Bedenk hierbij echter wél dat sommige poppen pas op 2- of 3-jarige leeftijd broedrijp worden, zodat soms een beetje geduld wél belangrijk is.

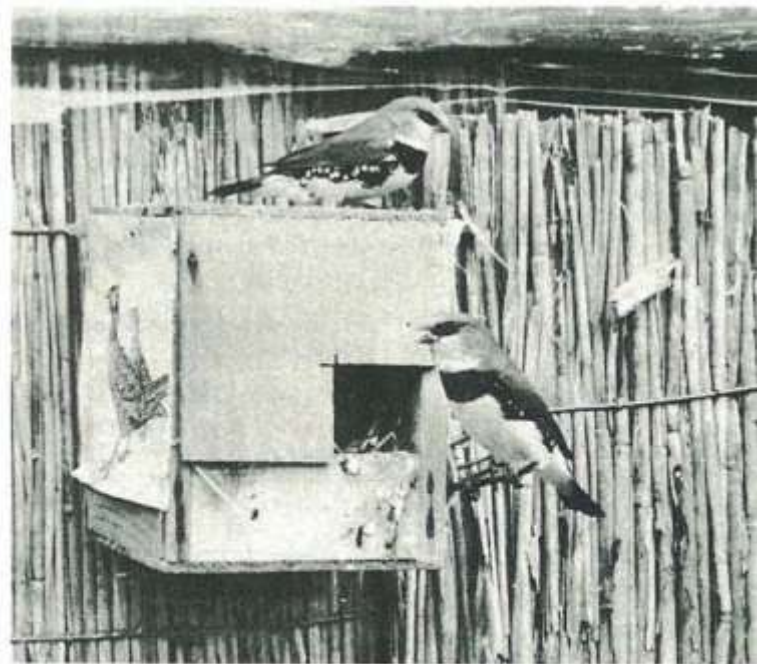
Een opvallende wijziging in het gedrag van de diamantvinken is, dat in tegenstelling tot de nestbouw in de vrije natuur, in de volière meestal een gesloten nestkastje of nestblok als uitverkoren plaats in beslag wordt genomen. Dit wordt dan, op een kleine broedruimte na, voornamelijk met grashalmen volgestopt en daarna gestoffeerd met veertjes en pluizen. De klacht van veel liefhebbers, dat de vogels nadat een legsel eieren is geproduceerd, daar onmiddellijk weer overheen bouwen en op die manier weinig van het broeden terecht komt, is terug te voeren op de enthousiaste nestbouw van de vogels. Dit gaat gewoon door tot een broedruimte is ontstaan die de vogels naar de zin is en of daar nu een of meerdere legsels eieren tussen zitten is voor hen gewoon punt twee. We kunnen dit zelf voor een groot gedeelte voor-

komen door de uitgekozen nestruimte die elke liefhebber gauw genoeg zal ontdekken omdat de man voortdurend aan het slepen is met nestmateriaal, zelf gedeeltelijk vol te stoppen met grashalmen of hooi.

Over het voedsel is eigenlijk weinig te vertellen. Iedere liefhebber van Australische vinken zal weten dat naast een volledig zaadmenu, trossen gierst, gekiemde zaden en wa groenvoer vooral in de broedtijd grote behoefte bestaat aan grit, vers eienschalen en insecten. Een voordeel voor ons is dan nog dat een diamantvink in de voliere zelf menig insect te pakken weet te krijgen, maar een bijvoeding van enkele meelwormen, mieren-eitjes of wat dar ook is toch echt wel nodig.

En hoe zit dat dan met de ten toonstelling? Waar moeten we daar op letten? Wel, allereerst moet een diamantvink natuurlijk een forse, robuuste vogel zijn met alles d'r op er d'r aan. Niet vuil, geen kale plekker of ontbrekende nagels, maar óók een mooie strakke borstband en flankstippen die als twee rijen diamanten op een zwarte ondergrond te zien zijn. Het is moeilijk, dat is bekend, maar wat is nou een diamantvink zonder diamanten?

Tekst: Cees den Hartog
Foto: C. Scholz/Roor

Ongewenste indringers

Het afgelopen jaar kregen mijn vogels regelmatig bezoek van huismuizen (*Mus musculus*). Vooral de broedruimte werd veel bezocht, iets wat ik in verband met het overbrengen van ziektes en het onrustig broeden van mijn grasparkieten nu niet direct kon waarderen. Wat doe je in zo'n geval, je koopt wat muizenklemmen die je klaar zet met kaas, spek en zaden maar nooit kwam er een muis van proeven. Daarna zette ik de klemmen zonder aas voor naden en gaten waarlangs de muizen mogelijk de broedruimte binnenkwamen en inderdaad, precies éénmaal zat er een muis in en dan nog wel met zijn staart. Dat muisje heeft dus nu geen staartje meer. Al met al, veel succes had het niet. Toen heb ik maar wat emmers half gevuld met water langs de voorzijde van mijn broedkooien gezet in de hoop dat ze daar in zouden vallen wanneer ze zouden schrikken van de onder stroom gezette fronten.

Ook dit had slechts éénmaal succes maar niet door mijn handigheid. De fronten van de niet door de vogels bezette broedkooien had ik onder 220 volt spanning gezet. Ik stond er echter niet bij stil dat wanneer een muis tegen het front zou komen hij ook nog 'geaard' moest zijn wilde dat succes opleveren. De muizen hadden dus geen last van de stroomspanning en het feit dat er toch een muis in een emmer water terecht was gekomen, was louter geluk, voor mij althans.

Toen het broedseizoen afgelopen was heb ik een maand lang iedere dag ruim vergif in de kweekruimte gestrooid waar goed van gegeten werd. Het aantal muizen was schijnbaar zo groot dat ik desondanks nog steeds verse muizenkeutels aantrof. De mogelijkheid bestond ook dat de muizen immuun waren voor het vergif. Ik ben gestopt met gifstrooien omdat als dergelijke muizen door hun natuurlijke belagers zouden zijn opgegeten ook die belagers er aan dood zouden gaan. Er zijn toch al niet zoveel uilen en roofvogels. Het beste zouden de muizen door katten en egels gevangen kunnen worden. De muizenplaag duurde echter nog voort want het toch wel grote aantal katten wat rondloopt doet zich waarschijnlijk veel liever te goed aan weggegooide bamihapjes en biefstuk.

In plaats van bestrijden heb ik uiteindelijk gewoon alle hoeken en naden in de kweekruimte met stukjes blik afgetimmerd en bekleed. Deze laatste onderneming bleek het meeste resultaat op te leveren en het minste tijd en geld te kosten. Nu, kweekseizoen 1980, is er geen muis in mijn kweekruimte binnengekomen. Het resultaat van het stopwerk was dus 100%.

Dat muizen, met uitzondering van hun jongen, niet door het voliërgaas zouden kunnen kruipen, stond voor mij als een paal boven water totdat ik op een morgen een volwassen muis dood in het gaas zag hangen. Het gaas was beslist niet stuk, de muis was gewoon blijven steken en kon niet meer voor- of achteruit.

J.F. Bouwmeester.

Aminozuren

Aminozuren worden wel de bouwstenen van eiwit genoemd. Men kent een 22-tal aminozuren waarbij men onderscheid maakt in essentiële en niet essentiële aminozuren. Essentiële aminozuren moeten in ieder geval in vogelvoeding aanwezig zijn. In een gevarieerde zaadmengeling zijn, naar men kan berekenen, reeds redelijk veel van de minimaal nood-

zakelijke eiwitbestanddelen aanwezig. Aanvulling daarop door middel van goed eivoeder, dierlijk voedsel, kaas, hardgekookt ei of vis is ten eerste aan te bevelen. Soms worden eiwitbestanddelen – aminozuren – toegevoegd aan fabrieksmatige opfokvoerders, preparaten of geneesmiddelen. In die gevallen gaat het om milligrammen per 1000 gram en dus voor de praktische vogelliefhebber onmogelijk om zelf te doseren en te mengen. Laten we het voorlopig houden op een zeer goed zaadmengsel (daarover later nog eens uitvoerig), een vertrouwd opfokvoer, de nodige extra-tjes, in de vorm van dierlijk voedsel, fruit, groenvoer, onkruidzaden, enz.

Vetstof en pigmentkanaries

Tekst: K. Postma
Foto's: D. Avon en T. Tilford
uit boek Pietpraat,
Uitg. Helmond.

Als vogelliefhebber houd ik mij in hoofdzaak bezig met het kweken van kleurkanaries en wel de gepigmenteerde soorten. Gedachtig aan het spreekwoord 'Verandering van spijs doet eten', besloot ik eens te gaan kweken met een paar span gele kanaries.

Na dit besluit keek ik met meer dan gewone interesse naar deze kleuren en maakte met een bevriend collega-kweker de afspraak dat ik in september een paar span zou mogen uitzoeken.

Een en ander is ruim 2 jaar geleden. Tijdens het uitzoeken viel mijn oog steeds op een paar vogels. Het bleek dat ze isabelfactorig waren en dat de eigenaar hier verder mee wilde kweken. Het bovenstaande leidde uiteindelijk tot het schrijven van dit artikel. Reeds een jaar geleden had ik het al geschreven en heb het toen terzijde gelegd, maar steeds weer werd ik met de herkenbaarheid geconfronteerd en toen ik afgelopen herfst bij diezelfde kweker twee poppen mocht uitzoeken, bleken het twee zusjes van elkaar te zijn... isabelfactorig. Ik meende er nu goed aan te doen dit artikel toch maar aan te bieden aan de redactie van dit voortreffelijke maandblad.

Om alles nog eens duidelijk op een rijtje te zetten heb ik Hoofdstuk 20 in het boek *Kleurkanaries kweken* kunt u ook van H.J. Veerkamp nog eens nagelezen. Dit hoofdstuk behandelt het kweken van bontvrije vetstofkleuren o.a. via de isabel opaal en ik vroeg mij af wie hier nu iets mee heeft gedaan en of er iets mee bereikt is. Mijn stelling is de volgende: **De oogkleur speelt een hoofdrol in het totale kleureffect van een vogel.** Ter verduidelijking, een strogele met isabelkleurige (licht-rode) ogen lijkt anders dan een strogele met groenfactorige (donkere) ogen. Ik weet niet zeker of er verschil in kleur is, men zou dan meerdere van dezelf-

de vogels naast elkaar moeten zetten en de ogen van die vogels bedekken.

Maar dat is niet aan de orde, we zien namelijk **een vogel in zijn geheel**, mét kop en ogen. Een strogele met isabelkleurige ogen heeft geen last van bontvorming op snavel, pootjes en nagels en heeft een zachtere kleur-uiting. Worden de ogen te rood dan zal een dergelijke vogel waarschijnlijk als lutino worden gekeurd. Rode ogen kan men verkrijgen door bijv. isabel satinet er in te kweken. In de standaardisen voor kleurkanaries, uitgegeven februari 1974, wordt niet gesproken over oogkleur, wel over heldere levendige ogen. Hier liggen dus wel mogelijkheden en ruimten voor de kwekers en keurmeesters, zou deze bewering een stukje 'niemandsland' benaderen. Is het vorenstaande nu allemaal zinloos? Ik denk van niet en heb daarom gemeend deze gedachten aan de liefhebbers te moeten voorleggen. Zou bijv. een citroengele gekweekt moeten worden via groenfactorige-, goudgeel via groen en/of agaafactorige en strogeel via bruin en/of

isabelfactorige vogels? Ik weet het niet. Is de vederstructuur van een 'groenfactorige' goudgele anders dan van een 'isabelfactorige' goudgele?

Hopelijk heb ik met het vorenstaande een zinvolle bijdrage kunnen leveren en dan denk ik vooral aan de groep vetstofkwekers. Zijn er nu kwekers die het pertinent niet eens zijn met het gestelde laten zij dat een en ander aan de redactie toezenden want het ene reikt soms het andere aan.

KANTEKENINGEN

Gelukkig zijn er in onze organisatie nog altijd mensen die zich diep gaand bezighouden met de vogelliefhebberij in al zijn facetten, het artikel van Postma is daar een voorbeeld van. Zo op het eerste gezicht lijkt het artikel een vraagstelling, ir tweede instantie heeft het echter veel weg van een verzameling conclusies met de daaraan verbonden consequenties. Toch blijkt eens te meer uit dit artikel dat het innemen van een verkeerde uitgangspositie verstrekkende gevolgen heeft voor de uiteindelijke slotconclusies.

Geelivoor

Ik citeer: 'de oogkleur speelt een hoofdrol in het totale kleureffect van een vogel', dat is een foutieve uitgangspositie waardoor onvermijdelijk verkeerde conclusies ontstaan. Naar mijn mening zou de geciteerde stelling vervangen moeten worden door de volgende:
DE OOGKLEUR WORDT BEPAALD DOOR HET GENETISCHE PIGMENTBEZIT.

Het doet niet terzake of dat genetisch pigmentbezit zichtbaar of onzichtbaar is, in beide gevallen is er een strikte koppeling tussen pigmentbezit en oogkleur. We mogen niet vergeten danwel veronachtzamen dat ook de zogenaamde vetstofvogels wel degelijk een genetisch pigmentbezit hebben, vanwege de onzichtbaarheid wordt dit vaak aangeduid als 'latent' pigmentbezit. Vetstofvogels die latent isabelfactorig zijn zullen in de nafok nooit groen-agaat-bruin-bont kunnen voortbrengen, in zoverre is Postma dus op de goede toer, isabelfactorigen veroorzaken minder bontvorming in de nafok dan groenfactorigen.

Doordenkend in die lijn moet de isabelpastelopaalfactorige inderdaad, zelfs bij een consequente doorfok, vogels opleveren die niet zichtbaar bont zijn.

Maar, dan moeten we het wel hebben over vetstofvogels die LATENT isabelpastelopaalfactorig zijn, hetgeen duidelijk iets anders is als het inzenden van isabelpastelopalen als vetstofvogels!

De praktijk toont aan dat isabelpastelopalen tussen 'echte' vetstofvogels nog altijd opvallen, er is nog altijd een nuance verschil.

Met z'n allen kunnen we er niet omheen dat zulke door de genetische codering uiterlijk bontvrije vogels wel degelijk bont kunnen zijn, het al dan niet latente factorenbezit maakt het onmogelijk om eventuele bontvorming aan te tonen (en te straffen!).

Voor de hand ligt dan dat er geadviseerd zou moeten worden om vetstofvogels te fokken in een isabeluitvoering, toch is dat advies in feite verkeerd.

De totale kleuruiting is immers een

Oranjeroodagaatschimmel

Oranjeroodbrons

samenspel van pigment en vetstofkleur, welhaast onafscheidelijk, latente factoren spelen wel degelijk een rol.

Uitgaande van de wildvorm zijn de bruine, de agaath en de isabel te beschouwen als mutanten, in al de genoemde gevallen gaat het om 'verliesmutaties', aangaande het pigment. Pigmentverlies wordt in deze zin vertaald als 'opbleken', 'reduceren', aangevend dat er pigment verloren gegaan is, dat verlies heeft zijn weerslag op het vetstofkleurbezit. De kleurdiepte van de vetstofkleur is hoe dan ook gekoppeld aan het genetische pigmentsbezit, dat gaat onverkort op voor latent pigmentbezit. Terecht constateert Postma dat bij de strogele, die een zachte kleuruiting moet bezitten, het best gebruik gemaakt zou kunnen worden van isabelfactorige vogels om twee redenen, het vermijden van een aantal mogelijke bontvormen en de isabel-eigen zachte vetstofkleur. Voor een groot aantal andere kleurslagen gaat dit echter niet op, zo zal een groenfactorige zalm een diepere kleur laten zien dan een isabelfactorige zalm, citroengele zijn het diepst van kleur en blauwstructuur als ze latent tot de groenserie behoren.

In vragende zin constateert Postma dat mogelijk de bevederingsstructuur eveneens gemodificeerd is door erfelijke oorzaken, inderdaad is geheel parallel aan erfelijk pigmentverlies tegelijkertijd een 'verzachting' van de bevedering aan de orde, buiten het schimmeleffect behoeft hieraan naar mijn mening geen kleurbepalende werking toegedicht te worden.

De kleur wordt feller als de bevedering kort is, wordt zwakker als de bevedering lang is, het gaat me te ver om verdere structurele verschillen als kleurbepalend te taxeren. Ik dank de heer Postma voor zijn artikel, het heeft me er weer eens op gewezen dat we iets te snel verwachten dat bepaalde vragen geen antwoord meer behoeven.

Jan Kuiper

door Jos van Valkenburg
Foto: Harry Lacey

Voor de beginnende zebra vinken liefhebber

In aansluiting op het vorige artikel waarin Huisvesting, Voeding en de kweek met zebra vinken summier behandeld zijn, ik hoop hier later nog eens wat uitgebreider op terug te komen, wil ik het nu eens hebben over wat er zoal na de kweek tot aan het nieuwe broedseizoen afspeelt.

Indien de kweek achter de rug is, is het zaak dat de kweekkoppels gescheiden worden daar de vogels niet van ophouden weten en zelfs in de zandlade nestjes zullen blijven bouwen met elkaars veren. Doe daarom de mannen bij elkaar in een vlucht en eveneens de poppen in een andere vlucht, eventueel bij de jonge vogels, doch indien mogelijk liever apart, zodat u zich niet vergist wat de jongen en welke de oude vogels zijn.

Als de kweekvogels niet meer in de broedkooien zitten heeft u de gelegenheid de broedkooien goed te reinigen en de nestkastjes goed schoon te maken.

Zo omstreeks half augustus, afhankelijk van het tijdstip dat de kweek beëindigd is, zullen de meeste jonge vogels bijna of geheel uitgeruid zijn. Dan is de tijd aangebroken om de

jonge vogels voor de eerste maal te gaan opkooien.

Jonge zebra vinken hebben vaak de nare eigenschap elkaar te plukken vooral in de vlucht, en wilt u met uw vogels tentoonstellingen gaan bezoeken is het zaak gave vogels in te brengen.

Om dit te bereiken zullen de jonger vroegtijdig opgekoooid moeten worden; ten eerste om de bevedering geheel compleet te krijgen; ten tweede om de vogels af te richten en ten derde om de vogels goed te kunnen observeren.

Zet in elke broedkooi twee mannetjes of twee poppen bij elkaar, bezit u eigen tentoonstellingskooien kunt u ook hierin per kooi twee mannetjes of twee poppen plaatsen, nooit één mannetje en één pop in één kooi.

Voor u deze vogels in de kooien doet controleert u de staart en de vleugel pennen, zijn deze afgebroken kunt u ze het beste uittrekken, binnen 6 weken zullen er dan geheel nieuwe pennen zijn aangegroeid.

Bespuit de vogels iedere dag met een bloemenspuit waarin lauw water is gedaan.

U zult zien dat na een week of 5 à 6

le vogels glad in de bevedering zullen zitten.

egen die tijd zult u van de afdeling waarvan u lid bent of van de NZC al wel een inschrijfformulier voor een .t. (tentoonstelling) in uw bezit hebben. Dan is het zaak eerst goed de proefinlage in het julinummer van **DE VOGELS** te lezen alvorens u of inschrijven overgaat.

heeft het problemen de juiste kleur vast te stellen van uw vogels, waarvoor u als beginnende liefhebber berijpelijkwijze mee kunt zitten, raag dan in uw afdeling of er misschien iemand bereid is u uit de oed te helpen. Het eerste jaar dat u verzendt kunt u het beste volstaan met uitsluitend enkelingen in te schrijven, op de keurbriefjes van de enkelingen zullen de meeste bemerkingen staan en hiervan kunt u leren. Indien u het inschrijfformulier heeft afgeleverd, zal u na enige tijd een afbreng- en afhaalkaart ontvangen met daarop vermeld in welke kooien, kooinummers) uw ingeschreven vogels moeten worden gedaan bij het afbrengen.

Als u uw vogels in eigen kooien inbrengt, dek dan de kooi waarin u de vogels hebt zitten goed af, in verband met kouvatten van de dieren. Mijn ervaring is dat het inbrengen aan zebra-vinken in eigen kooien veel voordelen biedt, u kunt de vogels in de t.t. kooien vervoeren en hoeft de vogels niet uit te vangen, dit voorkomt beschadigingen aan de vogels. Heeft u geen eigen t.t. kooien dan kunt u het beste gebruik maken van de zogenaamde vogeldoosjes waarvoor u alvorens u de vogels erin doet wat zaad of wit zand onder in strooit. Dit voorkomt bevulling van uw diepen.

Op de plaats van inbrengen gekozen moeten de vogels in de juiste kooien gedaan worden. Controleer

eerst het kooinummers, kijk of er zand onder in de kooi ligt en dat er zaad en water aanwezig is, let op dat er geen bakje water in de kooi staat maar dat dit in een flesje aan de kooi hangt, water in de kooi is een ramp, de vogels zullen zich hierin baden en natte vogels bevullen zich en zullen nooit voor een hoge puntenwaardering in aanmerking komen. Is de kooi in de juiste toestand aangetroffen dan kunt u de vogels het beste zelf uit het doosje in de kooi laten springen, wees echter wel voorzichtig want als de vogels ontsnappen zijn ze erg moeilijk weer te vangen. Nu zitten de vogels te wachten op het grote moment, en dat is de beoordeling door de keurmeester. Meestal is dit de dag nadat u de vogels ingebracht heeft. Als u de kans heeft om bij zo'n keuringsdag aanwezig te mogen zijn als voordrager bijvoorbeeld, moet u zo'n kans met twee handen aangrijpen. Het is niet zo dat elke keurmeester ervan gediend is dat u tijdens de keuring vragen over uw vogels stelt, het beste is om dit dan ook niet te doen. Echter als alle vogels gekeurd zijn en de keurmeester zit aan een flinke borrel dan is deze best bereid enkele bij u gezeten vragen te beantwoorden.

U zult zien als u zo'n dag mee-gemaakt heeft u een hoop opgestoken heeft, ook al is de beoordeling niet zoals u verwacht had hoeft dit nog geen reden te zijn te denken dat uw vogels van een mindere kwaliteit zijn. Het is nu eenmaal zo dat je een stam moet opbouwen en dit vergt jaren.

Op de tafelkeuringen van de NZC gaat het heel anders toe als bij een afdelingstentoonstelling.

In de meeste gevallen is een tafelkeuring niet gekoppeld aan een wedstrijd zodat de aandacht meer op de vogels is gevestigd als op de

eventueel te winnen prijzen. Op zo'n tafelkeuring, welke meestal op een zaterdag gehouden wordt, worden de vogels door de kwekers zelf op de betreffende zaterdag vroeg meegebracht. Als de keurmeesters gearriveerd zijn en deze met de keuring begint scharen de inzenders zich om deze keurmeesters en zijn direkt in de gelegenheid vragen te stellen over door hen ingebrachte vogels. De keurmeesters geven antwoord op de gestelde vragen en geven tal van adviezen. De inzenders zullen onder elkaar ook hun gedachten uitwisselen zodat als u daartussen bent op zo'n dag méér leert dan u misschien in twee jaar op uw eigen houtje kunt leren en ervaren.

Als u uw vogels van een tentoonstelling mee terug naar huis neemt, laat de vogels dan niet meteen los in de vluchten maar hou ze nog even apart om ze eerst goed te observeren. Het kan namelijk zijn dat de vogels konditioneel uit hun doen zijn, laat ze dan eerst even bijkomen van de inspanningen, en zitten ze er weer gezond bij en bent u niet van plan om naar de volgende t.t. te gaan dan kunt u ze gerust weer in de vluchten doen en ze rust geven tot het broedseizoen.

Bent u van plan om wat vogels op te ruimen, is het natuurlijk zaak de beste voor u zelf te houden voor het komende broedseizoen.

Raadpleeg hiervoor uw keurbriefjes en eventueel een medelid van uw vereniging of van de NZC om u van advies te dienen.

De volgende keer zal ik wat dieper ingaan op de selectie voor de kweek en het nut van een kweekregister en afstammingskaarten toelichten.

Tot de volgende keer.

Het complete assortiment voor de vogelliefhebber

- boekenafdeling vogelafdeling (ook aankoop)
 - kwaliteitszaden, opfokvoeders
 - honderden soorten kooien alsmede
 - een volwaardig assortiment aan diverse materialen
- Onze eigen fabricatie en belangrijke importen staan borg voor kwaliteit en service.

Openingsdagen en -uren:
maandag t/m vrijdag : van 14.00-20.00 uur
zaterdag : van 09.00-13.00 uur

FAUNA LUX

GROOT- EN KLEINHANDEL
Afdeling „discount“ - Brusselstraat 96 b
B-1681 Sint-Martens-Lennik
Telefoon 02/532.56.50

vogelimport en bloemisterij

SIEM VAN 'T HART

Kralingseweg 443b - Rotterdam
Grens Capelle a.d. IJssel
Telefoon 010-52 45 11

Wij hebben regelmatig in voorraad:
Diverse soorten Tangara's, Bladvogels,
Glansspreeuwen, Lijsters, Maina's,
Bulbuuls, Brilvogels
en tal van andere interessante soorten.
Alles tegen uiterst scherpe prijzen!

Over bloemen en planten

Bloemenbureau Holland

Uitvoerend orgaan van Com. Voorl. Bloemen en Planten

voorjaars- beurt gazon

Wie nog niet eerder dit groeiseizoen iets heeft gedaan aan de verzorging van het gazon kan in mei nog wel de 'schade' inhalen. Inmiddels bent u alweer met maaien begonnen, maar is de maaimachine wel in goede conditie? Op z'n minst om de paar jaar is het zinvol de machine te laten slijpen en bijstellen, met botte messen rukt u het gras meer af dan dat het wordt geknipt. Hark het gras af of gebruik de opvangbak. Te veel organisch materiaal op het gazon werkt het ontstaan van mos in de hand. Dat is ook het geval met compost strooien en tuinturf, wat kort erna een groeistimulans geeft, maar het effect op lange duur is toch twijfelachtig. Om de conditie van uw gazon te verbeteren kunt u:

- a. verticuteren; zo'n verticuteerhark is beslist een waardevolle aanschaf
- b. een stikstofmest strooien, die geen verbrandingsgevaar oplevert (Gold N)

- c. een gazonmest met onkruidmiddel strooien, als de onkruiden overhand krijgen; dat mag nog z leuk staan, het gras krijgt daar door een steeds minder aanneer gesloten mat en dat werkt op nieuw onkruidgroei in de hand.
- d. kale plekken – na het verticuteren – kunnen met compost worden gevuld en worden met graszaad opnieuw ingezaaid.

Omdat in mei de temperatuur van de grond voldoende hoog is zal de groei goed zijn en het effect van alle maatregelen (zaaien, mesten, onkruidbestrijden) optimaal.

Kamerplanten naar buiten

De wintertijd is voor kamerplanten een moeilijke tijd, droge lucht en weinig licht tasten de conditie aan. Verpotten in het voorjaar is dikwijls nodig omdat de grond in kwaliteit sterk is achteruit gegaan: uitschutten en in nieuwe potgrond zetten

Chinese roos bloeit buiten – op een zonnig plaatsje – rijkelijk door

Abutilon megapotanicum kan het gehele jaar bloeien

us, eventueel een wat grotere pot
emen. Veel kamerplanten knappen
p door een verblijf in de buiten-
licht. Pot ingraven op een iets be-
chaduwde plekje en op z'n vroegst
ind mei, liever nog half juni.

Alle zon mogen hebben: Ampelop-
is, Bougainvillea, oleander, passie-
loem, dadelpalm, Schefflera en ook
anaan. Controleer de bladeren op
insekten (onderkant) en spuit zo no-
dig om de 10 dagen (brandnetelgier,
aespirtus in water of insectenmid-
del voor planten).

**Wegens beschaduwde, maar wel
licht** willen graag: Abutilon, kamer-
en, sierasperge, sinaasappeltje,
arapluitje, Fatschedera, klimop,
Chinese roos, Plumbago en kindje-
p-moeders-schoot.

Tip: Er is een nieuwe folder uit over
loembakken en terrasbeplanting:
**'LANTEN KENNEN GEEN HOOG-
EVREES.** Vraag ernaar als u zomer-
loeiers koopt! Een uitgave van
loemenbureau Holland, Koningin-
gracht 102, 2514 AL Den Haag.

JULIA VOSKUIL

*ien gazon is alleen diepgroen bij
oldoende bemesting; in een kleine
uin zullen voorzieningen moeten
vorden aangebracht bij intensief
etreden (stapstenen, houtschijven,
peciale 'tegels' onder een
chommel e.d.)*

Onkruiden

P.J. de Penning.

kleine leeuwebek

(*Linaria minor*)

U hoeft echt niet te schrikken van
de naam, want net als de bekende
tuin leeuwebekjes is deze 'mini-
uitgave' ook heel erg tam. U hoeft
niet bang te zijn dat een onverwach-
te hap, u een vinger of een hand zal
kosten. Nee, ze bijten en brullen
niet! Ook niet als u ze, net als de
schoolkinderen wel eens doen, de
keel dichtknijpt en ze de 'muil' wijd
open sperren. Ze laten u alleen het
achterste van hun tong zien.
De koppen van de kleine leeuwebek-
jes waren te voren al bleek-paars
aangelopen en de lichtgele tekening
in hun bek maakt duidelijk, dat u de
juiste soort gevonden heeft.

Over de bloeitijd behoef ik u niets te
vertellen. Die is genoegzaam be-
kend. Dat ze een flinke hoeveelheid
zaadjes kunnen leveren wist u ook al
lang.

Maar waar u ze kunt vinden weet u
nog niet.

Bij u in de tuin staan ze meestal niet.
Wel in wegbermen en op akkers. Let
echter goed op, want niet voor niets
luit hun tweede naam minor. U ziet
ze vlug over het hoofd.

Toch is herkennen slechts een klei-
nigheid, zowel in letterlijke, als in fi-
guurlijke zin. Succes!

P.J. de Penning

Verrijking is verarming

Waar? In de natuur! In het zo veelzijdige tijdschrift 'Artis' van uiteraard onze gelijknamige dierentuin snijdt de bekende bioloog H.P. Rensenbrink dit *actuele* punt aan. Als aanleiding dé rondom Valkenburg losgelaten dan wel willens uitgezette (Amerikaanse) wasbeertjes, die er verleden jaar behoorlijk wat schade aan de vogelstand en de plantenteelt hebben toegebracht. Daarnaast is de Muskus- of Bisamrattenplaag een dure, nationale klacht aan het worden! Nu heeft schrijver dezes het genoeg gehad u onlangs zo'n beetje te mogen rondleiden door Florida's reservaten onderin subtropisch Noord Amerika; daar hebben we toen samen (op papier) naar de Pelikanen gekeken. U maakte er terloops ook kennis met het verwilderde varken, nu dus een 'zwijn'. En vandaag zitten we er weer samen in verband met de daár per ongeluk of met opzet vrijgelaten *kooi*-vogels, die er in feite helemaal niet thuis horen.

Domme, lieve mensen

Om te beginnen is tussen 1930 en nu de bevolking er vertienvoudigd en nadert de 3 miljoen zielen! En al die lui hebben, om die mooier te maken, in hun tuin exotische planten uit alle tropen gezet. Met gevolg dat – aan

de ene kant schijnbaar verheugend – iedere ontsnapte vreemde-vogel er tegenwoordig z'n kostje 'als thuis' kan terugvinden. Maar in en door het andere klimaat zijn heel wat van die buitenlandse gewassen er in de war geraakt met de seizoenen. Het gevolg ziet de lezer(es) zó voor zich: – hierdoor kan het hele jaar door zo'n (zg. adventief –) plant vruchten, zaden of nectar leveren om de, er eveneens bijgekomen, vogels van elders te voeden! En toen het vliegverkeer op dreef kwam werd de voliëre sluisdeur wel wijdopen gezet. Dierenimporteurs brachten namelijk om het lekkere weer hun kouwelijke importvogels eerst maar 's naar dit doorvoergebied om die van daaruit naar de verdere, dus 49 Staten, te verkopen. Als te voorzien zijn er legio ontsnapt en nog meer door goeie zielen gekocht óm ze zoals dat dan heet, hun vrijheid terug te geven. Dit in de hoop dat die 'dankbaar' wel in de buurt zouden blijven rondhangen. Verrijking dus? Vergeet 't maar. Soms ook vooropgezet om er een toeristenattractie bij te 'kweken'. Dit bij de toch algemene Grasparkiet, van huisuit een Australiër.

Er huist nu wat 'Artis' noemt een voorspoedig levende kolonie! En nu herinner ik me er pertinent Melopsit-

tacus Undulatus tussen de struiker te hebben zien scharrelen; dat was in Disney World, weleens omschreven als een pretpark maar in wezer een kunstzinnige opzet in eerst ma eens een schitterende omgeving er met eigen beeldschone plantsoener en eendenvijvers. 't Is me bijgebleven omdat zij, die mijn leed en centen deelt, zo'n meelij met 'm had 'Zou je 't niet aan de directie door geven want hoe komt-ie nou aar trosgierst...?'

Verbluffende gevolgen

Een beroemd en beroerd voorbeeld is de, er door mensentoe doen uit geroeide, Amerikaans-inheemse Carolinaparkiet. In plaats van deze in landse soort wonen er nu zeker 11 papegaaiachtigen, welke er abso luut niet thuis horen. Merkwaardiger wijs zijn in '73 in de stad Miami 1! nesten gevonden van de Kanarie vleugelparkiet, alle 15 gemaakt in ook al exotische palmen! (Noot: Zoals de lezer(es)) bekend is zijn Amerika steden met veel groen ruimer en luchtiger gebouwd dan de onze met onze stenen stadskern er wat tuintjes buiten het centrum Daarom ziet u er allerlei gedierte vergelijkbaar met onze (eens dood schuwe) woudduiven en lijstjer: rustig broedend naast stations er

bushaltes. Toen een familielid van ons er met de makelaar een buitenuisje ging bekijken sprongen er twee coyotes oftewel prairiewolven uit het keukenraam.) Hierbij moet u nog tellen de nieuwe duiven, tortels en beo's plus de buulbuuls, Egyptische ganzen, caracaras, brilvillen en ga maar zo door. Een rijkdom aan gevleugelde landverhuizers, waar de bewoners gewoon schik in hebben. Omdat hij er dus geweest is en er telt aan denkt om er naar 'n bungalowtje (en 'n boterham) om te zien van de ondergetekende er bij zeggen, dat er onder die inwoners veel uit Amerika's noorden en zelfs Canada alsmede uit ons vroeger Indië afkomstige AOW-ers zitten. En dat allicht de meesten daarvan geen bal of klap verstand van dieren hebben en niet de minste kijk op de ecologie en de problemen in de natuur; geen notie van het natuurlijk evenwicht. Vandaar dat zo dikwijls nijdig geprotesteerd wordt als een commissie van wijze mannen zich afvraagt of er toch niet iets tegen gedaan moet worden...

Elk aspect heeft zo z'n facetten

Dit was de lijfspreuk van W.H. Vogt, de pionier van de AVRO, die immers in de oerdagen van de 'draadloze' reëning moest houden met alle smaken uit alle lagen der zg. luisterinkenbevolking. En dit slaat zonder meer ook op het vraagstuk, dat u vandaag bezighoudt! Van nuchtere tijd wordt erop gewezen, dat door de stedelijke huizenbouw de natuurlijke balans toch allang naar de knoppen is. De inheemse soorten zijn finaal weg; ze maakten of maken in de huidige situatie toch geen schijn van kans op voortbestaan meer. Op zichzelf lijkt er dus niets op tegen om die rijkgekomen 'arbeidsplaatsen' te laten innemen door een andere avifauna, welke er zich blijkbaar wel in schikt. Temeer als er bij die nieuwcomers zulke kleurrijke, opvallende genres zijn!

Bij zoiets komt allerlei wat uw huisdoudboekje kent als Onvoorzien om te hoek kijken. 't Is namelijk nooit te voorspellen hoe dieren zich in een andere omgeving gaan gedragen. Meer dan eens is gebleken hoe anders sommige soorten zich, wat de verspreiding aangaat, gedragen dan voorheen in hun land van herkomst. En dan is het wel benauwend voor de tuinbouw — men verplaatste zich iven in de sinaasappelkwekers in die contreien — dat er zich onder de

parkieten in en rond de bewoonde kommen 'boeven' bevinden als de Halsband- uit India en de Monniksparkiet van Argentinië... Die staan immers in hun bakermat bekend als verrekt-schadelijk en worden daar dan ook met alle kracht bestreden! Als strakjes zulke vogels zich buiten de bebouwing gaan vestigen dan kon men best eens een 'biologische tijdbom' in huis gehaald hebben; door nogmaals, het zo leuk en onschuldig lijkende invoeren van een handvol broedparen.

Natuurbehoud

Behalve deze economische risico's is er de dreiging van het behoud. De Amerikaanse Spotvogel heeft toevallig dezelfde voedingsgewoonten als de er gebrachte Roodoorbuulbuul. In de winter zwermen en zwerfen de buulbuuls door de gebieden van de Spotvogel, die daarop aangewezen is. Of deze tegen die concurrentie opgewassen is en wat 'wij' doen moeten als onverhoopt deze het tegen de buulbuulinvasie moet afleggen mag Joost weten; eng en griezelig is 't wel. Het akelige is, dat men zich onmogelijk kan veroorloven af te wachten of het wel kwaad kan; zo ja, dan is het grandioos voorgoed al te laat... Daarom spreken we hier met de ingewijden van ogenschijnlijke *aanwinsten*, welke verliesposten blijken. Of van faunavermeerdering welke meer neerkomt op faunaverarming.

Bij wijze van nawoord de troost voor ons Nederlanders, dat wij ons hier weinig aan schuldig maken, althans op ornithologisch ofwel vogelkundig gebied! Vliegt er bij u bijvoorbeeld een span Lachtortels over uw schouder de wijde wereld in dan zal dat proefondervindelijk 't buiten echt wel een hele poos uithouden — zelfs in een denneboom zijn gebruikelijke twee piepers grootkrijgen — maar onze winter zet er vroeg of laat toch een punt achter. Af en toe ziet men een zg. verwilderde Carolinaend in het riet wegschieten maar een ingeschrevene bij de gemeente wordt zo'n indringer toch niet. Een vriend van ons zag in Vogelenzang diens 1-1 Afrikaanse Flamingo's op de wieden gaan omdat hij straal vergeten was, dat ze niet geleëwikt doch enkel gekortwikt waren! Eén is er nog in Petten (neergestreken bij de Lepelaars van het Zwartewater?) gesignaleerd en daarna doodse stilte. Wie eventueel andere ervaringen opdeed met zeg Friese kardinalen in het wild of Veluwe Agaporniden dan wel boven Zeeland rondfladderende Astrildes moet die beslist aan de heer C.E. van Berkel doorgeven! Wie weet helpen die ingeburgerden onze Nederlandse roof- of (moderner gezegd) stootvogels aan een boterham via hún overtoollige nafok...?

de JOSSELIN de JONG

de volière van de maand

Een vogelverblijf, gebouwd naar de nieuwste inzichten

In de ruim vier jaar, dat ik de dag vul met het houden en verzorgen van vogels, heb ik zeer veel contacten gehad met zowel zeer ervaren kwekers, als met beginnelingen.

Van beide groepen heb ik zeer veel geleerd. In die tijd is het ook uitgegroeid tot een hobby, die me dag en nacht bezig houdt.

Vooraf door contacten met b.v. Dr. Dorresteyn, de heer Holsheimer en Jos van Himsbergen ben ik me echter steeds meer gaan interesseren voor de fundamentele eisen, die men moet stellen om tot een gezond vogelbestand te komen.

In het vorige vogelverblijf had ik nogal wat problemen zoals: erg hoge verwarmingskosten, een absoluut te lage luchtvochtigheid, gauw tocht, etc.

Dit jaar besloot ik een nieuw vogelverblijf te zetten, dat een ideaal leefklimaat voor de vogels moest garanderen en aan de volgende eisen moest voldoen:

- a. Een dusdanige ventilatie, dat er voldoende frisse lucht konstant aanwezig kan zijn, die ik bovendien onder alle weersomstandigheden in de hand wilde hebben.
- b. een zodanige opzet en inrichting, dat hygiëne vanzelfsprekend is.
- c. Een evenwichtige verdeling van het licht, daarbij maximaal gebruik makend van het natuurlijke licht.
- d. Verdeling van de ruimte tussen
 1. broedruimte,
 2. vliegruimte,
 3. werkruimte.

Vooraf dank zij de adviezen en daadwerkelijke medewerking van Dr. Dorresteyn en T.N.O. heb ik nu een vogelruimte, hetwelk door menige kweker in alle toonaarden bejubeld wordt.

De bijzonderheden zijn als volgt: Lengte 6,25 m, breedte 3,25 m, zijhoogte 2 m en nokhoogte 3 m. De voorgevel is geheel van thermopane beglazing van 22 mm, zo ook een flink stuk van de zijgevel.

De achtergevel en rechterzijgevel zijn van rabat, met tussen de regels 6 cm isolatiewol met een aluminium laag tegen vocht. Dit is weer vast-

gezet om verzakking te voorkomen en afgewerkt met geplastificeerd hardboard.

Met een vorstrand van ruim 40 cm. is er een 10 cm. dikke betonnen vloer gestort, die weer betegeld is met plavuizen. Aangezien er ook koud en warm stromend water is, is het schoonmaken geen probleem. Een afvoerput in de vloer zorgt ervoor, dat ik na het boenen van de vloer er een paar emmers water door kan gooien om het lekker schoon te spoelen.

De totale ruimte, 24 m³ is als volgt verdeeld:

Broedruimte, ongeveer 6 m³, vlieg ruimte, ongeveer 13 m³, werkruimte ongeveer 6 m³.

De vliegruimte is in 3 vakken verdeeld, die hermetisch van elkaar zijn afgesloten om risico's van totale besmetting van welke aard ook uit te sluiten.

Aan de voorzijde van de rennen zijn boven de deuren luiken aangebracht, waardoor voedsel en water gegeven kan worden zonder de rennen in te gaan.

Aan weerszijden in de nok zijn in totaal 8 ventilatieroosters aangebracht, die ook verstelbaar zijn.

n het verblijf zelf is een hardhouten plafond aangebracht, waarin weer 4 ventilatieroosters zitten.

De pijp van de gaskachel is ruim 2 meter boven het plafond doorgetrokken. Dit betekent, dat de koude lucht in de winter eerst wat voorverwarmd wordt, alvorens bij de vogels te komen. De roosters in het plafond zijn zo aangebracht, dat de frisse lucht in het hele vertrek kan komen en niet alleen op één bepaalde plaats. Onder de ventilatie roosters in de linker-gevel is een klep van 20 cm. hoog over de gehele breedte aangebracht, die in de zomer voor extra ventilatie zorgt, vooral in combinatie met een speciale binnendeur, die het mogelijk maakt, tegelijkertijd de buiten- deur ook open te zetten.

Door deze ventilatiemogelijkheden 's nachts te gebruiken, en overdag te sluiten, en aan de buitenkant zonwering aan te brengen, kan ik ook in de zomer de temperatuur redelijk beheersen.

De verlichting bestaat uit 6 TL buizen van 40 watt en 6 gloeilampen van 75 watt. Deze verlichting werkt volautomatisch met een schakelklok, waarvan vooral de fotocel naar mijn mening een belangrijke bijdrage levert tot een aanzienlijke energiebesparing, geschat op 60 á 70%.

Na vele typen broedkooien te hebben uitgetoet, heb ik gekozen voor metalen broedkooien die aan de achterwand zijn opgehangen en

vooral voor wat betreft hygiëne en efficiency de meest ideale kooien voor mij zijn.

Samengevat hoop ik, een vogelverblijf te hebben, waar ik in de eerste plaats een gezond vogelbestand heb, want dat is een eerste vereiste zowel om veel plezier van mijn vogels te hebben en daarnaast ook nog mooie vogels te kweken, enerzijds door strenge selectie, anderzijds door raad en daad, die ik van veel ervaren vogelliefhebbers krijg en waardoor ik ondanks mijn lichamelijke gebreken en reeds 10 jaar invalide zijnde – na 13 jaar in ziekenhuis en sanatorium te hebben doorgebracht – leef en geniet van mijn hobby en van de vele fijne vrienden, die ik in de vogelwereld heb.

A. Dekkers, Raalte.
05720-3244.

kooien
voliëremeubels
buitenvolières
vogel-
systeemhuizen
dierkooien
volière-
toebehoren

siervis-
kompakt-
inrichting
botanikum
plantenvitrines
Voor
veeleisende
liefhebbers

Wij zenden
u gaarne onze
uitvoerige
prospektussen.

THEILING

Handelsonderneming "Samojon"
Ooievaarshof 17 · 3862 KP Nijkerk
tel.: 03494 - 57100.

dinxperlo voliëregaas

is gepuntlast gaas van "grote klasse"
Leverbaar in maaswijdte 12 1/2 mm

verzinkt	geplastificeerd
50, 100 en 150 breed	50 en 100 breed
draaddikte Ø 0,65 mm	draaddikte Ø 0,65/0,9 mm

Metaalgaasweverij
DINXPERLO

Postbus 2 - Dinxperlo Tel. 08355-1841 - Telex 45211

Exotische vogels als huisdieren

JA of NEE

door R.J. Sterk (dierenarts)

Foto: H. Lacey

XXIV. Natuurbehoud (vervolg)

5. Niet zeldzame/bedreigde soorten (vervolg)

a. Zangvogels (orde Passeriformes; vervolg)

Vinken (familie Fringillidae)

Van deze familie zijn in eerdere afleveringen al enkele soorten behandeld, namelijk de kanarie (*Serinus canarius*) als gedomesticeerde soort en de Kapoetsensijns (*Carduelis cucullata*) en Yarrell's sijs (*Carduelis yarrellii*) als zeldzame of bedreigde soorten.

Naast deze genoemde soorten zijn slechts nog drie soorten van betekenis voor de vogelhandel. De **Mozambiquesijs** (*Serinus mozambicus*) wordt het meest aangeboden. Hoewel broedresultaten niet tot de zeldzaamheden behoren, worden ze voor het merendeel geïmporteerd (hoofdzakelijk aanbiedingen van handelaren). Ook de **Edelzanger** wordt zeer regelmatig via handelaren te koop

aangeboden, de **Geelstuitedelzanger** wat minder vaak. Beide vogels (*Serinus leucopygius* en *Serinus atrogularis*) worden voornamelijk vanwege hun zangtalenten gehouden.

De Mozambiquesijs en de edelzanger zijn de meest algemeen voorkomende en meest verspreide *Serinus*-soorten van het Afrikaanse continent. Exportcijfers uit de herkomstlanden zijn niet voorradig; we beschikken slechts over enkele summere gegevens van een Engels onderzoek: in de periode 1970-1974 werden op de Londense luchthaven Heathrow bijna 4000 geïdentificeerde Fringillidae-soorten aangevoerd, afkomstig uit Euro-aziatische landen, en ruim 800 uit Afrikaanse landen. Het merendeel daarvan was bestemd voor doorvoer en wel vooral naar de Verenigde Staten. In totaal werden 12 soorten geïdentificeerd. Het aantal Afrikaanse Fringillidae-exemplaren dat werd aangevoerd is zeer waarschijnlijk veel groter dan

zonet genoemd is, omdat het grootste deel van de aangevoerde zaad-etende Passeriformessoorten niet werd geïdentificeerd. Zo importeerden de Verenigde Staten (de belangrijkste bestemming van de doorvoer via Heathrow) in 1971 al 26.000 Afrikaanse Fringillidae.

Spreeuwen, Troepialen (families Sturnidae en Icteridae)

Van de 111 soorten omvattende familie der Spreeuwen (Sturnidae) is de Balispreeuw reeds behandeld als bedreigde soort. Naast deze soort werden verder nog tenminste 13 andere soorten te koop aangeboden via het blad 'Onze Vogels' (1974-1975). In werkelijkheid zullen in die periode wel meer soorten in de handel verkrijgbaar geweest zijn, omdat veelal werd geadverteerd met 'Spreeuwen' en 'Glansspreeuwen'. De meest verhandelde Spreeuwensoort is de **Beo** (*Gracula religiosa*). Hij wordt vrijwel uitsluitend als kooi-vogel gehouden vanwege zijn imita-

letalent (sprekende vogel). Dooraans worden ze reeds op zeer jonge leeftijd uit de nesten geroofd, eelal als ze nog afhankelijk zijn van de oudervogels, waarna ze direct worden geëxporteerd.

Inskipp verzamelde de volgende gegevens over de aanvoer van Beo's via Heathrow in de periode 1970-1974: de import betrof in ieder geval bijna 8000 geïdentificeerde Beo's en waarschijnlijk betrof het merendeel van de 12.000 geïmporteerde 'Mynah's' eveneens Beo's. Ook bij de invoer was de Beo een van de belangrijkste soorten; de Verenigde Staten importeerden in 1971 liefst 8.000 beo's en daar Heathrow een belangrijke doorvoerhaven is voor de Verenigde Staten lijkt het volgens Inskipp waarschijnlijk dat van de 5.500 in 1971 via Heathrow doorgevoerde 'Mynah's' het merendeel Beo's waren.

Inskipp verzamelde ook enige exportcijfers over beo's. Thailand exporteerde in 1971 62.000 beo's. Samen met de export uit India (tenminste 11.000 exemplaren per jaar), Maleisië en Indonesië moet volgens hem de totale jaarlijkse export uit deze landen vlak bij de 100.000 exemplaren liggen. Na het Amerikaanse invoerverbod in 1972 trad er een aanvankelijke daling op in het aantal beo's dat via Heathrow werd loorgevoerd, maar in 1974 was dit aantal al weer hersteld, omdat West-Europa deze handel had overgenomen.

Domalain - zelf eens een belangrijke exporteur/handelaar in exotische dieren - bevestigt deze enorme aantallen. Een beetje onderneming zou volgens hem tenminste 5000 Beo's per jaar 'omzetten'. Een tiental handelaren in Bangkok zouden jaarlijks al 65.000 Beo's exporteren. Volgens Domalain zou de export echter

wel dalende zijn, omdat door de ongebreidelde vangsten het beo-beestand letterlijk is gedecimeerd.

Andere (zeer) regelmatig verhandelde Sturnidaesoorten zijn: **Jalla- of Eksterspreeuw** (*Sturnopaster contra*), **Pagodespreeuw** (*Temenuchus pagodarum*), **Grijskopspreeuw** (*Temenuchus malabaricus*) - alle afkomstig uit Azië - **Oevermaina** (*Acroditheres ginginianus*) en **Treurmaina** (*Acroditheres tristis*), beide afkomstig uit Afghanistan, en verder diverse Glansspreeuwsoorten uit Afrika, waarvan de belangrijkste zijn de **Driekleurige**, de **Purper-** en de **Koningsglansspreeuw** (resp. *Lamprospreo superbus* en *purpureus*, en *Cosmopsarus regius*).

Van de Troepialen (Icteridae) werd via 'Onze Vogels' in 1974-1975 slechts één soort onder de bijbehorende soortnaam te koop aangeboden (**Soldatenspreeuw-Pezites militaris**). In verder alle overige aanbiedingen was slechts sprake van 'Troepialen'. Temeer omdat troepialen waarschijnlijk ook nog wel eens worden aangeboden onder de verzamelnaam 'Spreeuwen', zullen er zeker meerdere soorten in de handel te verkrijgen zijn geweest. In oudere jaargangen van 'Onze Vogels' treffen we wel andere troepialensoorten aan die door handelaren werden aangeboden (o.a. Geelkop-, Roodborst- en Staalblauwe Troepialen). Diverse artikelen van dit blad maken eveneens melding van importen van andere soorten, evenals Van der Mark. De familie Icteridae omvat in totaal ongeveer 93 soorten, verspreid over het Noord- en Zuidamerikaanse continent.

Via de Londense luchthaven Heathrow werden in de periode 1970-1974 bijna 75.000 Sturnidaesoorten aan-

gevoerd en nog geen 200 Icteridae. Het betrof in totaal 18 Sturnidae en 8 soorten Icteridae. Naast de beo waren Pagodespreeuwen (± 4000 invoer en 4000 doorvoer) en Herdermaina's (totale aanvoer van ± 1100 exemplaren) de belangrijkste soorten (Herdermaina = Treurmaina).

Literatuur:

1. DOMALAIN, J. Ik was handelaar in wilde dieren. Amerongen: Gaade, 1976.
2. GRZIMEK, B. Het leven der dieren; encyclopedie van het dierenrijk. Utrecht, enz.: Het Spectrum N.V., 1969. 13 Dln. Dl. VII, VIII, IX.
3. INSKIPP, T.P. All heaven in a rage; a study into the importation of birds into the United Kingdom. Royal Society for the Protection of Birds, Londen.
4. MARK, R.R.P. VAN DER. Grote insecten- en vruchtenetende tropische vogels. Zutphen: Thieme & cie, 1965.
5. RUTGERS, A. De gouldamadine en andere tropische vinken. Gorssel: Littera Scripta Manet, 1975.
6. SMIT, C.P.J., R.J. STERK, H.C. WALVOORT. Exotische dieren, huisdieren ja of nee; een oriëntatie. Faculteit Diergeneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht, 1977.
7. Een veelvoud van artikelen uit het maandblad ONZE VOGELS (1968-1976).

Voor alle soorten vogels

VERKORT DE RIJ-TIJD
BEVordert DE BROEDRESISTENTIE
VERHOOGT HET WERSTANDSVERMOGEN
HERGEEFT DE VOGELS HUN ZANG EN
VEEDERPRACHT

EEN HOLLEY PRODUCT - POSTBUS 188 - DELFT

VERKRIJGBAAR IN ALLE
dieren - speciaalzaken

Handelaren
vraagt prijslijst!

Geopend van
10.00 tot 18.00 uur.

Zondag en
maandag gesloten.

Een bezoek aan ons bedrijf te Lochem,
Zutfenseweg is zeker de moeite waard.

In de naam van...

door J.H. van Eerd. Foto: H. Lacey

Inleiding

De Nederlandstalige naamgeving van vogelsoorten en ondersoorten is in liefhebberskringen en de meer gebezigde lektuur vaak erg verwarrend. Het schepenen van meer eenheid hierin is niet gemakkelijk. Toch is het pogend daartoe geen zinloze bezigheid.

Een beter gestructureerde naamgeving draagt er toe bij, de vele nutteloze discussies, die hun wortels vinden in de misverstanden ontstaan door de naamgeving, te voorkomen. Bij het willen behalen van broedresultaten, het behouden van typische soort en ondersoort kenmerken, het uitwisselen van ervaringen, het verzamelen van informatie en het keuren van vogels is duidelijkheid over de lading van 'n bepaalde term (en omgekeerd) vereist.

Men moet zich realiseren dat de naam niet een zomaar op zichzelf staande abstraktie is, maar een hele wereld van informatie bevat, die voor de vogelliefhebber van essentieel belang kan zijn. B.v. Roodborstje. We denken meteen aan een klein, hoogpotig, insektenetend vogeltje, met een rode borst, die zowel zomer als winter een territorium bezet, vrijwel het gehele jaar door zingt, door de mens tot wintersymbool is verheven en daarom op vele winterse prentbriefkaarten prijkt. De naam roept hier zowel biologische als kulturele associaties op.

Het is waarschijnlijk een utopische gedachte te verwachten dat vogelliefhebbers organisaties in Nederland en België samen tot een bruikbare Nederlandstalige namenlijst van vogelsoorten en ondersoorten zullen komen. Het is overigens nog maar de vraag of we daarnaar moe-

ten streven. (Buiten het economisch en praktisch haalbare ervan).

Een uitkomst biedt ongetwijfeld de in wetenschapskringen gebezigde naamgeving vastgelegd in de systematiek (opgebouwd naar werkelijke of vermeende verwantschap).

Het nauwkeuriger (z.o.) ternaire systeem (drie-delige naamgeving die zowel de soort als de ondersoorten weergeeft) geniet de voorkeur.

Een aantal voorbeelden zal het praktisch nut van een gestructureerde naamgeving voor de vogelliefhebber duidelijk maken.

Melba of Bonte astrild. (*Pytilia melba* spp.)

Deze vogelsoort bevolkt, onderverdeeld in een groot aantal ondersoorten, vrijwel geheel Afrika ten zuiden van de Sahara. De ondersoort *Pytilia melba citerior* uit westelijk Afrika is veel meer dan de oost- en zuidafrikaanse ondersoorten, op insekten gespecialiseerd. (Nicolai,). De Nederlandstalige naam geeft hierover geen enkele informatie, scheert ze allen over een kam. Voor een optimale verzorging is gedetailleerde kennis echter noodzakelijk. Duidelijk is dat ervaringen met de Melba-astrild afhankelijk van de gehouden ondersoort sterk kunnen variëren. Zo ontstaat er een wazig beeld van deze vogel.

St. Helenafazantje. (*Estrilda astrild* spp.)

Deze typische astrilde bewoont vrijwel geheel Afrika ten zuiden van de Sahara. Het verspreidingsgebied omvat zowel tropische als subtropische gebieden. Dit veroorzaakt binnen de soort verschillen in gevoeligheid voor temperatuur en vochtigheid.

Vogelliefhebbers ervaren dit. Ondersoorten uit tropische gebieden zijn temp. gevoeliger dan die uit subtropische. Van ondersoorten die droge gebieden bewonen, heeft men

gekonstateerd dat ze beter teelbaar zijn dan die uit vochtige gebieden (b.v. *Estrilda astrild damarensis*).

Zebraduijfe. (*Geopelia striata* spp.)

Een van de weinige vogelsoorten waarvan een aantal ondersoorten een afzonderlijke Nederlandse naam hebben gekregen. Helaas heeft dat niet bijgedragen tot meer duidelijkheid. Van het Zebraduijfe (*Geopelia striata striata*) wordt in de lektuur gezegd dat het, in tegenstelling tot het Vredesduijfe (*Geopelia striata pallida*), agressief is.

Bij het uitwisselen van ervaringen en het voorkomen van problemen bij het houden van deze vogels, is dit noodzakelijke basisinformatie.

Paradijswida (*Vidua* sp.)

De naam wida verenigt twee groepen weverachtigen waarvan de ene die we weduwe zouden kunnen noemen, broedparasiet is en waartoe de Paradijswida's (= weduwe) behoren, en de andere, de wida's, zelf hun eieren uitbroeden (zie ook Onze Vogels jrg. 40 blz. 324).

Over de juiste waardvogel van de Paradijsweduwe lopen de meningen nogal uiteen. Dit is terug te voeren op de te globale informatie die de naam Paradijsweduwe geeft. Deze groepeert meerdere zelfstandige soorten, die op verschillende leden van het genus *Pytilia* parasiteren (z.b.). Zelfs binnen een soort kunnen de ondersoorten op andere vogels parasiteren. De Nederlandstalige naam geeft hierover geen uitsluitende werkt zelfs verwarring in de hand.

Mexicaanse gaai (*Aphelocoma ultramarina* spp.)

Ondersoorten, behorend tot dezelfde soort, bewonen zowel Arizona als Texas. De Arizona-ondersoort is sterk sociaal, en daardoor weinig agressief tegenover soortgenoten. Hij bezet en verdedigt een groepsteritorium, verdedigt zijn nest niet te

en soortgenoten, hetgeen zelfs binnen sociaal levende vogels zeldzaam is en bezit geen agressie-roep. De kleuren van deze vogels zijn weinig contrastrijk. Het duurt \pm 3 jaar oor de volwassen snavelkleur is be-
 2015

2015
 anders is het met de ondersoort die exas bewoont.

Die is veel minder sociaal en bezit en duidelijke agressie-roep. De kleuren zijn veel contrastrijker dan bij de Arizona-ondersoort. De snavel leurt al kort na het uitvliegen naar de volwassen kleur (= zwart). (J.W. fardy)

Barmsijs (Carduelis flammae spp.)

Onder de soortnaam 'Barmsijs' worden meerdere vormen samengevat die in kleur, formaat en snavelvorm duidelijk van elkaar verschillen. De in noordelijke naaldbossen levende ondersoort - flammae heeft een langere en puntiger snavel als aanpassing op het eten van coniferenzaden. Bij het uitwisselen van ervaringen over het voedselregime van deze vo-

gels moeten we dit in de beschouwingen betrekken. (Newton).

Het aanpassen van de snavelvorm, ook binnen de soort, is een veelvoorkomend verschijnsel in de vogelwereld. De daaraan geleerde aanpassingen van het spijsverteringsstelsel kunnen eveneens opvallend zijn. (Ziswiller)

Blauwfazantjes (Uraeginthus sp.)

De erkende ondersoorten verschillen soms opvallend in kleur. Bij vooral het Gewone en het Angola Blauwfazantje varieert de rugkleur van donkergrijsbruin tot licht zandkleurig bruin, terwijl het blauw, zowel in kleurdiepte als in uitbreiding, vooral bij de poppen, sterk aan variaties onderhevig is. Bij het keuren van deze, niet gestandaardiseerde soorten, is kennis hierover van belang. (Wolters, White, Verheyen).

Vuurvink (Lagonosticta senegala spp.)

Buiten de problemen die de soortherkenning binnen de vuurvinkengroep met zich meebrengt, vormen de ondersoorten van de Gewone

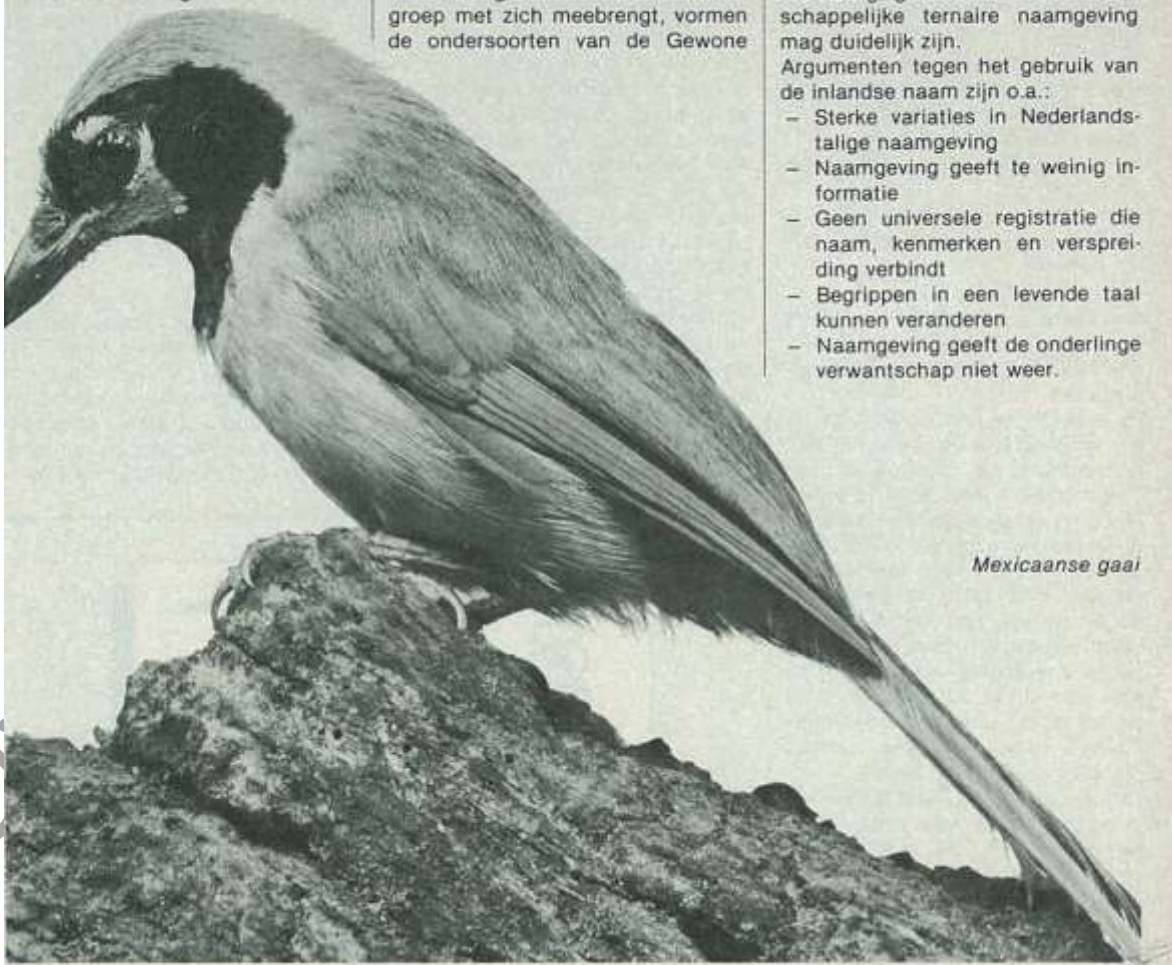
Vuurvink al een probleem op zich. De typische ondersoort (Lagonosticta senegala senegala) laat zich onderscheiden door de diep rode kleur met weinig puntjes op de borstzijde. De bovenzijde is bruinachtig, soms met rode aanslag. De ondersoort L. senegala bruneiceps is op de bovenzijde aardebruin, doorlopend tot op de kop. Bruinkopvuurvink wordt hij wel genoemd. De ondersoort L.s. rendalli bezit niet alleen puntjes op de borstzijde, maar ook de borst zelf is er mee bezaaid.

Maar we zijn er nog niet. L.s. rubberima (Prachtvuurvink) bezit geen witte puntjes maar wel een prachtig karmijn-rode rug en vleugeldek. (Wolters, Steinbacher). Problemen genoeg bij het goedkeuren en nog meer bij het bestraffen.

Deze voorbeelden willen een indruk geven van de variaties die er kunnen bestaan binnen de soortnaam in het algemeen en de biologische soort in het bijzonder. Het voordeel van een veelvuldig gebruik van de wetenschappelijke ternaire naamgeving mag duidelijk zijn.

Argumenten tegen het gebruik van de inlandse naam zijn o.a.:

- Sterke variaties in Nederlandstalige naamgeving
- Naamgeving geeft te weinig informatie
- Geen universele registratie die naam, kenmerken en verspreiding verbindt
- Begrippen in een levende taal kunnen veranderen
- Naamgeving geeft de onderlinge verwantschap niet weer.

Mexicaanse gaai

Als argument tegen de nomenclatuur worden vaak de variaties genoemd die ook binnen dit systeem bestaan in het aanduiden van soorten of ondersoorten. Twee oorzaken liggen hieraan o.a. ten grondslag;

- Schrijf- en zelffouten, vooral in de populaire vogellectuur
- Ontwikkelingen binnen de systematiek. (zie ook 'De Vogelwereld' jrg. 34 blz. 190)

Het eerste argument kan men de nomenclatuur natuurlijk niet aanrekenen en aan de hand van een voorbeeld t.w. de Gouldamadine, zullen we het tweede antwoord toelichten. De Gouldamadine werd vroeger gerekend tot de papegaaiamadines, genus: *Erythrura* (snavelpapillen en lichaamskleur). Zijn naam was dienovereenkomstig *Erythrura gouldiae*. Andere ornithologen zagen een grotere verwantschap met de Australische grasvinken (Spitsstaart-Maskeramadine) en noemden hem dan ook *Poephila gouldiae* (zuigdrinken, snavelvorm, biotoop). Een derde groep, tegenwoordig algemeen aangevaard, plaatst hem in een afzonderlijk genus t.w. *Chloebia gouldiae*, tot er meer duidelijkheid over de verwantschap met andere genera (= meervoud van genus) bestaat.

Geen eenduidigheid dus, maar...

- naamgeving blijft wereldwijd beperkt
- namen en synoniemen zijn geregistreerd, dus eenvoudig terug te vinden.

De Nederlandse naamgeving is i.v.m. de verwantschapsproblematiek vaak misleidend. Enkele voorbeelden.

De Argentijnse kanarie behoort tot het genus *Sicalis* en is dan ook een gorsachtige. De Roodmus is geen mus maar een vinkachtige, terwijl de Mexicaanse goudvink een roodmus is. De Himalaya sijs en de Himalaya groenling worden vaak verward, bovendien is de eerste, net zo min als de Citroensijs, een sijs maar een kanarie-achtige. Termen als Kernbijter en Zaadkraker worden door elkaar gebruikt voor soorten die vaak tot de meest uiteenlopende vogelfamilies behoren (vinken, gorsen, prachtvinken, wevers, mezen...).

Tot slot enkele voorbeelden uit het vraagprogramma van onze bond. Hoofdgroep 21. De Duitse naam Amarant (= Vuurvink) wordt gebruikt om de meest typische astridensoorten aan te duiden, terwijl in klasse 222 een aantal minder typische

soorten als astriden worden gekenmerkt, omdat de Nederlandstalige naam dit in zich draagt. In klasse 223 vinden we tussen een aantal prachtvinksoorten, Amerikaanse gorsachtigen zoals de Saffraanvink en de Cubavink. In klasse 224 staat de Alariovink, een kanarieachtige, tussen de prachtvinken. In hoofdgroep 22 klasse 228 staat... alle soorten gorsen en nonnen. Gorsen zijn we ook in andere groepen tegengekomen, maar wat wordt bedoeld met nonnen? Witkop-, Driekleur-, enz.? Dit zijn prachtvinken en horen zodoende in hoofdgroep 21 thuis.

Klasse 229... Amerikaanse kleurvinken. Op zichzelf is dit een goed gekozen groepsnaam. Klasse 230... paapjes en nonpareils. Nonpareils, de Mexicaanse en de Indische zijn de enige die ik ken maar de eerste moet je tot de kleurvinken rekenen en de tweede is een prachtvink, konkreter gezegd, een papegaaiamadine (klasse 220).

Bij het maken van afspraken over de naamgeving is, om tot de meest logische aanduiding te komen, een goede oriëntatie noodzakelijk. Iedere kans die men krijgt moet worden benut om de duidelijkheid te bevorderen. Dit vraagt een zo'n eng mogelijke aansluiting bij de systematiek. B.v. de Amerikaanse dwergpapegaaitjes van het genus *Forpus* worden vaak aangeduid met de Duitse naam Sperlingspap. (= Mus). Beter is het, in zo'n geval meteen te kiezen voor de verzamelnaam *Forpus*, zoals we ook voor de Agaporniden en de *Neophema*'s hebben gedaan.

In kringen van planten-, insekten- en vissenliefhebbers is het gebruik van de wetenschappelijke naam ingeburgerd. Om 'n aantal redenen is dat

in de vogelliefhebberij niet gebeurd, wellicht zijn oorsprong vindend in de sterkere gevoelsmatige verbondenheid van de mens met de vogels.

Samengevat:

- Namen zeggen meer dan meestal wordt verondersteld.
- Nederlandstalige namen zijn vaak verwarrend en onvolledig (zie voorbeelden)
- De ternaire wetenschappelijk naamgeving uit de systematiek heeft de voorkeur.
- De Nederlandstalige naam is bij vogelliefhebbers en de daar bezigde lektuur sterk ingeburgerd.

Aanbevelingen:

- Bij het maken van indelingen e.c. (b.v. vraagprogramma) hou de rekening met de essentie van de naam.
- Bij het doorgeven van ervaringen vermeld dan zoveel mogelijk de ternaire wetenschappelijk naam (eventueel toevoegen aan de Nederlandstalige naam) of geef een nauwkeurige kleurbeschrijving.
- Laat je informeren over de wetenschappelijke naamgeving van de groep.
- Sta kritisch tegenover je eigen ervaringen en die van anderen maar gooi ze niet te vlug als nutteloos naast je neer.

Het moge duidelijk zijn, de kennis van je vogels moet verder gaan dan die van het verenkleed alleen. Daar vraagt meer van de liefhebber dan de dagelijkse verzorging van de 'inwendige vogel', dat vraagt goede observatie; het leren kennen van je vogels met al hun eigenaardigheden.

kasper[®]

houdt uw vogels in perfecte konditie!

Vraag naar Kasper

- Zangzaad
- Parkietenzaad
- Gropar (grote Parkieten)
- Volièrezaad
- Tropisch Zaad
- Strooivoer
- Tortelduivenvoer
- Onkruidzaad
- Papegaaievoer

kasper dierenvriend-voer

weesperkarpel bv
Postbus 4, 1380 AA WEESP,
tel. 02940 - 175 59

adco 8046/149

het baardmannetje

*Zoals u allen ongetwijfeld zult weten, houden de mezen zich het liefst op in het geboomte, waar ze als volleerde acrobaatjes rond takjes en twijgjes buitelen. Maar toch is er een buitenbeentje bij en dat is het baardmannetje (*Panurus biarmicus*), die ook wel baardmees wordt genoemd. Andere streeknamen zijn rietmees, dekvogeltje en rietpapegaaaitje. Dit aardige vogeltje hoort thuis in de uitgestrekte, moerassige rietwildernissen die in ons land hoe langer hoe schaarser worden. Momenteel zijn ze verreweg het talrijkst in de Flevolandse. Wat behendigheid betreft doen ze in het geheel niet onder voor hun boom-bezoekende verwanten, want het klimmen en klauteren langs de rietstengels gaat ze wát goed af.*

Het is ongetwijfeld het allerfraaiste vogeltje dat domicilie heeft in onze rietcomplexen. Het lijkt mij overbodig hier een volledig signalement te geven, maar wel wil ik u even attenderen op de zwarte baardstreep. Deze 'hangsnor' draagt alleen het mannetje. (Trouwens zoiets past ook niet bij een dame).

Het rietpapegaaaitje heeft heel wat geluiden op zijn repertoire: een vrij zacht 'tsie-tsie', een snorrend 'tsrrrr', een pieperig 'tsjie-uuu', een 'scheldend' 'poewuut' enz., enz. Het meest kenmerkend is evenwel het tjingelend 'ping-ping', een alarmbelletje, dat door wijlen dr. Jac. P. Thijsse in 'Het Vogeljaar' wordt beschreven als '... net of er even op een zeer strak gespannen metalen snaar wordt getokkeld, 'ping-ping', helder en zuiver, en mooi uitklinkend, veel mooier dan een hoge harptoon zelf, want het bijgeluidje van de aanslag komt hier niet voor'. (Ja, dr. Thijsse wist het altijd zo treffend en beeldend uit te drukken.)

Verspreidingsgebied

Het verspreidingsgebied van de

baardmannetjes is zeer verbrokkeld en dat is niet zo verwonderlijk als men weet dat zij als woongebieden de voorkeur geven aan 'uitgestrekte rietvelden in zoet- en brakwatermoerassen' en die zijn nu eenmaal niet erg dik gezaaid. Als u de kaart van de 'baardman' in de 'Atlas van de Europese vogels' van prof. dr. Voous voor u neemt, dan ziet u in ons werelddeel hier en daar een rood vlekje (rood geeft het broedgebied aan), een tamelijk grote plek in Midden-Azië en een kleinere in Zuidoost-Siberië. Nederland kan zich dus wel zeer gelukkig prijzen dat ze deze prachtige vogeltjes tot de broedvogels kan rekenen.

Echtverbintenis voor het leven

Als de dekvogeltjes een maand of twee oud zijn beginnen ze reeds aan 'verkering' te denken. Zeer vroeg wordt het huwelijk gesloten: een echtverbintenis voor het leven, hetgeen vrij veel voorkomt bij de kleine zangvogeltjes. Zodra de broedtijd aanbreekt, gaan zowel mannetje als vrouwtje beginnen met het bouwen van een nest, dat bestaat uit biezen, rietbladeren, lisdodden, gras en der-

gelijke; het wordt aan de binnenkant gevoerd met rietpluimen en soms met een paar veren. Het vrij loss bouwsel zit goed verborgen, dikwijls onder een soort afdakje van omgeknikte bladeren en stengels en is bevestigd aan de er rond groeiende vegetatie: riet, biezen, varens, brandnetels en dergelijke.

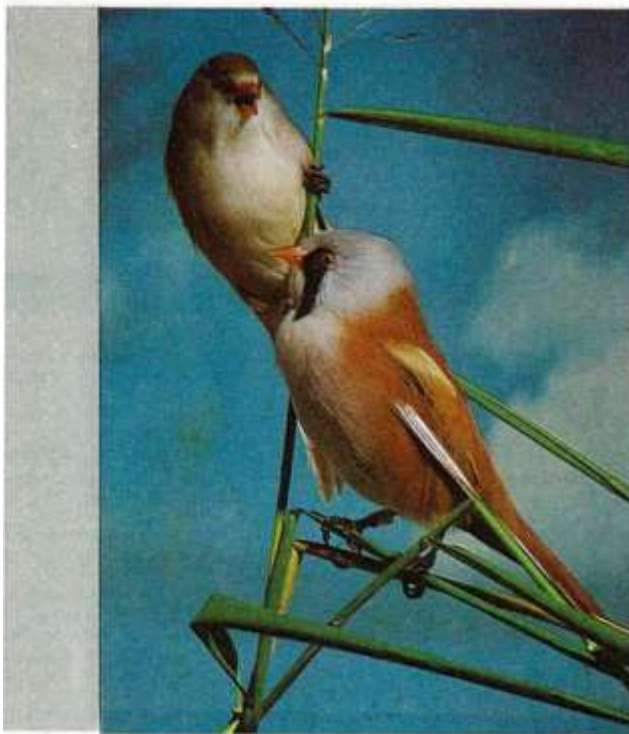
Kunstmatige nestgelegenheden

De heer Koridon, destijds vogelwachter bij het Staatsbosbeheer kwam op het idee een aantal kunstmatige nestgelegenheden te maken in het onder zijn toezicht staande gedeelte van het Zwartemeerreservaat. Hierbij werd als volgt te werk gegaan: eerst werden over een oppervlak van ongeveer een vierkante meter de stengels van het overjarige mattenbies op een afstand van ongeveer vijfendertig centimeter van de top geknakt en naar het midden van het oppervlak gebogen. Hierbovenop werd een laag van hetzelfde materiaal aangebracht ter dikte van om en nabij een decimeter. Vervolgens werd aan de onderkant van dit afdakje de begroeiing omlaag gedrukt door de hand in de aangebrachte biezenlaag te steken, zoda een kunstmatige nestholte ontstond.

Later bleek dat de baardmannetjes bij voorkeur in deze holte hun nesten gingen bouwen en slechts in enkele gevallen een willekeurige plaats onder het afdak daartoe werd gebruikt. (Ook andere soorten maakten graag gebruik van deze overkapping want de heer Koridon vond er nesten van een waterral, een snor en een Kleine karekiet.)

Het aantal eitjes varieert van vijf tot acht; ze zijn glanzend crèmekleurig met donkerbruine en grijze streepjes, vlekjes en puntjes, die in het trekkelijk klein aantal over de gehele schaal verspreid staan. Beide ouders nemen een gedeelte van de broedperiode, die twaalf tot dertien dagen duurt, voor hun rekening; men neemt echter aan dat 'moeders' het meest op de eieren zit. 's Nachts zitten vaak beide oudervogels knuust naast elkaar in het nest.

De jongen hebben een helderrood verhemelte, dat omzoomd is met een gele rand; in het midden bevindt zich een aantal glimmend witte papillen. Dit 'opzichtige' geheel is voor de voer aanslepende ouders een duidelijke aanwijzing waar ze het eten moeten stoppen. Uiteraard verdwijnt

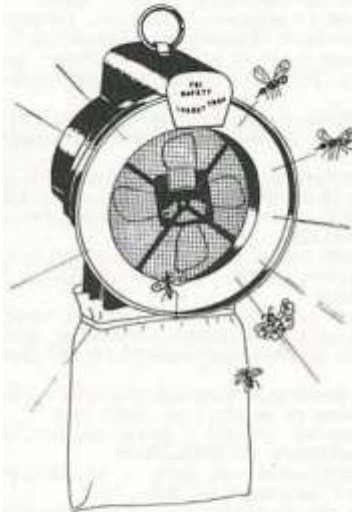

nen deze heldere kleuren vrij spoedig nadat de kindertjes het nest vaarwel hebben gezegd.

Dit gebeurt reeds als de jongen slechts een dag of tien oud zijn. In de omgeving van het nest klauteren ze rond tussen de vegetatie, maar ze worden nog een tijdje door de ouders van snavelkost voorzien. 's Nachts kan het nog wel eens onaangenaam fris zijn en dan kruipt het kroost weer terug in de behaaglijke wieg. Maar lang duurt het dan niet meer of de jongen gaan met pa en ma jacht maken op de talloze bladluizen op de rietstengels en vooral de bladeren. Maar ook andere insectjes, die ze op hun speurtocht ontmoeten, worden allerminst versmaad! In de wintermaanden worden hoofdzakelijk zaadjes genuttigd. Baardmannetjes zijn standvogels en in strenge winters hebben ze het vaak zeer zwaar te verduren en leggen er ettelijke het loodje. En dat is natuurlijk verbaazend jammer!

Tekst: Meindert de Jong
Foto: P. Podpera

VANGT INSEKTEN OP NATUURLIJKE MANIER

VEILIG: lamp trekt insecten aan, een ventilator zuigt hen in een zak, geen gevaar van hoogspanning.
EFFECTIEF: vangt vliegen, muggen, motten en alle nachtelijke insecten.
AL WEDER BESTENDIG: voor buiten gebruik gebouwd.
RUSTIG: geruisloos lopende motor.
PROPER: sanitaire zak voor insecten-opvang
EENVOUDIG: gebruiksklaar geleverd; lichtgewicht 3,5 kg.
ECONOMISCH: slechts 2 fr. per nacht gebruik van elektrische stroom.
KRACHTIG: volstaat voor 2.500 m².

Tot 600 insecten op één nacht, allen nog levend, ideaal voer voor uw vogels en jongen, voor kanarie-kwekers voor het muggenvrij houden van kweekruimten.
Gebruiksaanwijzing: ongeveer 2 meter boven de grond ophangen dicht bij de plaats waar men insecten wenst te vangen. In gebruik in verscheidene zoos in USA voor voeding van insectenetende vogels reptielen en apen.

**WATERPROOF
PLASTIC HUIS**

1 jaar **GARANTIE**
op fabricatiefouten.

Geen onderhoud.

Wordt onder rembours verzonden: Prijs af onze magazijnen: 2.750 Bfrs toevoeglijk Ned. BTW en vracht. Serieus huis voor verdeling gezocht.

Vertegenwoordiger voor Europa, Groot-Brittanië en USSR:

PVBA BIRD-LOVE

Golfaan 19 - 9830 St-Martens-Latem - Belgium